

ΠΕΡΙΟΔ. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'—ΕΤΟΣ 24ον

ΓΡΑΦΕΙΑ 'Οδός Σωκράτους 2—

Διευθυντής-Εκδότης

Φ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

'Εσωτερ. 'Απλή Έκδοσις Δρ. 12

' > Πολυτελής > > 16

'Εξωτερ. 'Απλή > Φρ. 15

' > Πολυτελής > > 20

ΤΟ ΥΓΡΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΤΕΡΑΤΑ

Ο σύμβολον τῆς μεταμορφώσεως καὶ τῆς ἀπιστίας, ἡ θάλασσα, ἐθεωρεῖτο ἀνέκαθεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων λαῶν, ὡς τὸ καταφύγιον τῶν τερατοδεστέρων ὄντων.

Εἰς τοὺς κόλπους τῶν βαθέων ὑδάτων ἔξων τὰ φανταστικώτερα θηρία, πλάσματα ὑπερφυσικά, δημιουργηθέντα ὑπὸ τῆς ἐξημμένης φαντασίας

τῶν ἀνατολικῶν ποιητῶν.

Ἐκεῖ κατοικεῖ ὁ *Πρωτεύς*, ὁ θεὸς τῶν χιλιῶν μορφῶν, ποιμὴν τῶν θαλασσίων ζώων, φύλαξ τῶν ποιμνίων τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης. Εἰς τὰς ἐπιφανείας τῶν ὠκεανῶν παίζουσι παράδοξα πλάσματα, ὁ *Ιχθύς Κένταυρος*, κατὰ τὸ ἦμισον ἄνθρωπος καὶ ἰχθύς, ὁ *Θαλάσσιος Ἴππος*, ἀναμφιβόλως ὁ γνωστός ἡμῖν *ἱππόκαμπος*, μεταπλασθεὶς ὑπὸ τῶν θρύλλων εἰς δρόμονα τῶν ὑγρῶν κελυθῶν, παράδοξον τὴν μορφήν ὄν, δανεισθὲν πραγματικῶς τὴν χαιτηφόρον τοῦ ἵππου κεφαλὴν, ἐπίσης πλήθος νηξιπόδων, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν συνεχονται διὰ μεμβράνας, καὶ ποικιλία ἄλλων ἰχθύων μὲ μακροτάτας οὐράς, κατοληγούσας εἰς περὺγια δισχιδῆ. Ἐκεῖ ἐπίσης ἐπιπλέει ὁ *Γλαῦκος* θαλάσσιος δαίμων, συγγενῆς τοῦ *Τρίτωνος*, οὐτινος φέρει τὰ ἐμβλήματα, μὲ πρόσωπον γενειοφόρον καὶ κόμην πυκνωτάτην, ἀναδεδεμένην ὡς στέμμα. Ὄταν δὲ ὁ *Αὔγουστος* ἐπανερχεται ἐκ τῆς ναυμαχίας τοῦ Ἀκτίου, ὁ *Γλαῦκος* συνοδεύει τὸν νικη-

τὴν καὶ ἀναμιγνύει τὸν ἦχον τοῦ κέρατος αὐτοῦ πρὸς τὴν συναυλίαν τῶν θεαινῶν.

Ἦδη ἡ μυθολογία εἶχεν ἐπινοήσῃ κάποιον τέρας, ἀπειλοῦν τὴν ἐπὶ τῶν βράχων προσδεδεμένην Ἀνδρομέδαν, ἐπίσης τὴν Ἀφροδίτην, γέννημα τῶν ἀφρῶν, στεμάτων τῶν μεγαλοπρεπῶν κυμάτων, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς *Σειρήνας*, θεὰς τοῦ ἄσματος, ὧν ἡ τελεία καλλονὴ καὶ τὰ λιγυρὰ ἄσματα, εἴλκυον τοὺς

Ὁ ἱππόκαμπος ἢ «θαλάσσιος Ἴππος»

επίστους ναυτίλους, καθώς και τους γιγαντιαίους *δφεις*, οίτινες εκ τής Τενέδου δραμώντες πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Τροίας, ἐπνίξαν περισφίξαντες διὰ τῶν τρομερῶν κρίκων τῶν τὸν Λαοκόοντα καὶ ἐν τῶν τέκνων του.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ θρύλλοι τῶν ἀρχαίων λαῶν, διατηρηθέντες καὶ μεταδοθέντες ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, εἰς ἄσματα ἐπαναλαμβανόμενα ὑπὸ τῆς μακρονήσ ἡχοῦς, εἶνε αἰῶνα ζωντανὰ σύμβολα τῆς ἐξαιρετικῆς ἐντυπώσεως, ἣν ὁ ἀγνωστος, ἀπειρος, μυστηριώδης καὶ τρομερὸς ὠκεανὸς ἐνασκει ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ὅλοια δὲ πλουσιώτατοι πηγαὶ διὰ τὴν ἀρχαίαν τέχνην, οἱ μυθικοὶ οὔτοι θρύλλοι. Αἱ φανταστικαὶ αὐταὶ μορφαὶ καὶ σχήματα, ἐγκλειστα κατ' ἀρχὰς εἰς τοὺς παιδικοὺς ἐγκεφάλους, διευκρινίζονται εἰς εἰκόνας καὶ ἀγάλματα, καὶ μετ' οὗ πολὺ καθίστανται ψηλαφητὴ πραγματικότης, ἐπιβεβαιούμενα ἐν πλήρει φωτὶ.

Κατὰ τὸν μεσαίωνα συχνὰ ὁμίλου περιτῶν *θαλασσιῶν ἱππων*, ὧν τὸ μέγεθος ἦτο ὅμοιον βοός. Ἐν τῷ ταχεῖ τῶν δρόμων, ἢ δισχιδῆς οὐρὰ τῶν πτερυγίσει, καὶ φεύγουν ὡς κονιορτὸς ἐν αὐτῷ, λευκοὶ ὡς χιῶν, πρὸς ἀναζήτησιν ἀνθρωπίνης σαρκός. Νορβηγοὶ δὲ ἀλιεῖς εἶδον τοιαῦτα τέρατα, καὶ κατὰ προσέγγισιν ὑπελόγησαν τὸ μήκος τῶν εἰς 10—12 πήχεις.

Ἐπειτα ἔχομεν τὴν ἱστορίαν τῆς *Θαλασσίας Ἀγελλάδος*, καταληφθείσης καθ' ἣν σιγμῆν ἐδήλασε τὰ μικρὰ τῆς, ἐνὸς ἰχθύος ἔχοντος δέκα οὐράς, καὶ ἄλλων τεράτων πτερωτῶν μετὰ πέντε ζευγῶν πτερυγίων, διατεθειμένων ὡς πτέρυγες.

Τέλος ἡ ἐξημμένη φαντασία τῶν σκοτεινῶν αἰώνων παρεδέχετο ἀκόμη καὶ τὴν ὑπαρξιν *Ἀνθρώπων τῆς Θαλάσσης*.

Εἰς τι χρονικὸν τοῦ 1187 ἀναφέρεται θετικῶς, ὅτι ἠλιεύθη εἰς τοιοῦτος θαλάσσιος ἀνθρώπος, οὐχὶ μακρὰν τῆς Ὁξφόρδης, ἀλλὰ τὸ παρὰ δόξον τοῦτο ὄν κατέρωθε νὰ τοῖς διαφύγη, βυθισθὲν εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ βασιλείου του.

Κατὰ τὸ 1305 λέγεται ὅτι Ὀλλανδοὶ τινες ἤσπασαν ἐπίσης τοιοῦτον τινὰ ἀνθρώπον τῆς Θαλάσσης, μονόπουν, καταλήγοντα εἰς οὐρὰν ὡς πρῶρα πλοίου, ὅστις ὁμως ἀπέθανε μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας εἰς τὸ Ντόκουμ.

Ἐκατὸν ἔτη βραδύτερον, γαλακτοπῶλαι μεταβαίνουσαι λιαν πρῶτὴ εἰς τὴν ἀγορὰν, ἠμαλώτισαν μίαν *Παρθένον τῆς Θαλάσσης*, τὴν ὁποίαν ἐδώρησαν εἰς τὴν πόλιν *Χάρτεμ*.

Τὴν ἐνέδυσαν ἀμέσως καὶ τῆς προσέφερον μίαν ἡλακάντην. Ἄλλ' ἡ θαλασσία νύμφη νοσταλοῦσα τὴν πατρίδα τῆς, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζήσῃ πλέον τῶν τριῶν ἑτῶν.

Αἱ διηγήσεις αὗται προήλθον ἀπὸ ναυτικών, διεσώθησαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας καὶ τὰς ἀκούωμεν τώρα ἀκόμη εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους.

Ὅτιω κατὰ τὸ 1820 ἀλιεῖς ἐπανερχόμενοι ἀπὸ τὰς Σειλανδίου νήσους, λέγεται ὅτι ἠμαλώτισαν μίαν θαλασσίαν γυνήν, ἣτις ἀνέπνεεν ὡς ἄνθρωπος.

Ἐν τούτοις, ὡς ἐκ τῶν ἐπιμόνων τοιούτων διαδόσεων, πολλοὶ ἐπιστήμονες ἔδωσαν τὴν ἐξήγησιν, ὅτι πρόκειται ἀναμφιβόλως περὶ Ἰνδῶν τῆς Ἀμερικῆς, παρασυρθέντων εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἀκτὰς ὑπὸ τῶν μεγάλων ρευμάτων τοῦ ὠκεανοῦ.

Φυσικὰ, κατόπιν ἑκατοντάδος ἑτῶν ἀπὸ τοῦ γεγονότος, ἡ ἐπεξήγησις του εἶνε δύσκολος, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ὑπῆρχε τότε ἡ φωτογραφικὴ τέχνη.

Ὅχι ἦτον φυσιοδίφαι τινες ἐσκέφθησαν, ὅτι ἴσως πρόκειται ἀπλουσιώτατα περὶ αἰχμαλωτισέως *Dugongs* (φώκαινα ἢ θαλασσία ἄρκτος) καὶ *Λαμαντίνων* (κητοειδῆ μαστοφόρα ἀμφίβια, χορτοφάγα, ἐπονομαζόμενα *παρρογυναῖκες* καὶ *σειρηνες*).

Πράγματι δὲ ὑπάρχει ὁλόκληρος κατηγορία τοιούτων μαστοφόρων, συγγεμένων κατὰ τὸν μεσαίωνα ὑπὸ τῶν συγγραφέων. Τοιαῦτα εἶνε τὰ *κητοειδῆ* περιλαμβάνοντα τὰ χορτοφάγα *Σειρηνοειδῆ* καὶ τοὺς σαρκοφάγους *Φυσητήρας*.

Οἱ *Λαμαντῖνοι* ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν. Ὅταν δὲ αἱ θήλειαι θέλουν νὰ γαλουχίσουν τὰ μικρὰ τῶν, ὀρθώνουν τὸ σῶμά τῶν καθέως, ἐξάγουσαι ὅλο τὸ ἄνω μέρος αὐτῶν ἔξω τοῦ ὕδατος, καὶ περισφίγγουν τὰ βρέφη τῶν διὰ τῶν χειρῶν—πτερυγίων τῶν, ὅπως αἱ μητέρες ἐναγκαλίζονται τὰ τέκνα τῶν.

Βλέποντες δὲ μακρόθεν οἱ ναυτικοὶ τὰ ζῶα ταῦτα εἰς τοιαύτην θέσιν, εὐκόλως τὰ συγχίζον καὶ τὰ παρομοιάζουν πρὸς ἀνθρώπινα ὄντα, ἐξ οὗ οἱ θρύλλοι περὶ ἐμφανίσεως καὶ ὑπάρξεως *Σειρηνῶν*, *νυμφῶν* καὶ *γυναικῶν θαλασσιῶν*.

Ἄλλὰ καὶ οἱ *Φυσητήρες* δὲν εἶνε ὀλιγώτερον περιεργοί. Ὁ εἰσπνεόμενος ἀὴρ συνθλιβόμενος ὑπὸ ἰσχυρᾶς πίεσεως ἐκπέμπεται διὰ δύο ὀπῶν εὐρισκομένων ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ εὐθὺς ἄμα τῇ ἐπαφῇ πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ἀτμοσφαιραν, ὁ συμπεπυκνωμένος οὗτος ἀτμὸς ἐξακοντίζεται ὡς ἀληθῆς ὑδάτινος πίδαξ, πολλακίς μέχρι δεκαπέντε μέτρων ὕψους.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο κατέπλησσε φυσικὰ τοὺς ἀρχαίους λαοὺς, ἐνῶ σήμερον γνωρίζομεν ὅτι πρόκειται περὶ φαινομένου ἀπλουσιώτου, ἀγαλόγου πρὸς τὸν ἐξακοντιζόμενον ἀτμὸν ὑπὸ τῆς ἀτμομηχανῆς. Τοῦλάχιστον ὁ δόκιμος *Ρακοβίτσα*, ὅστις ἐδέχθη κάποτε κατὰ πρόσωπον καὶ ἐξ ἀποστάσεως δύο μόλις μέτρων τὸ ὑγρόθερμον φύσημα ἐνὸς *Φυσητήρος* θαλασσίου, ἐνόρκως ὁμολογεῖ περὶ τῆς ἀναλογίας τῶν φαινομένων αὐτῶν.

Ὁ *Δελφίν*, ἢ *Ὄρνξ*, ἢ *Ἀρκοφάλανα*, αἶψα θέλομεν συναντήσῃ κατωτέρω καὶ ὁ *Κα*

σαλῶ, ἅπαντα ἐφωδιασμένα δι' ὀδόντων, ἀποτελοῦν τὴν πρώτην σειρὰν τῶν *Φυσητήρων*. Παρ' ὀλίγον δὲ νὰ λησμονήσω καὶ τὴν *Φώκην*, ἣτις μοῦ ἐνθυμίζει ὡραίαν τινὰ ἱστορίαν. Ἡ οὐρὰ τοῦ ζώου τούτου, καθὼς καὶ τῶν ἐξαδέλφων τῆς, δὲν ὁμοιάζει ποσῶς πρὸς τὰς τῶν ἰχθύων. Εἶνε ὀριζοντία, εἰς τρόπον ὥστε νὰ πλήττῃ τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω. Διὰ τὴν ἰδιοτροπία αὕτη;

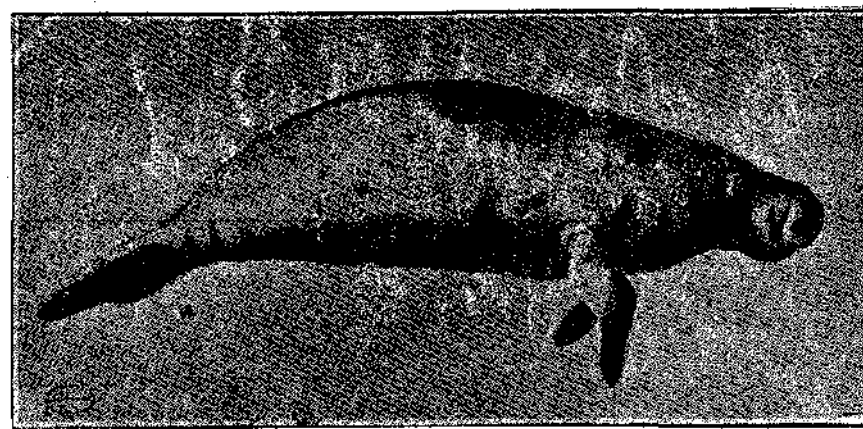
«Βλέπεις, μικρὲ μου, ἔλεγε κάποτε ἓνας θαλασσινὸς γερολύκος εἰς ἓνα νεαρὸν δόκιμον, τὴν φώκην καθὼς καὶ τὸ δελφίνι, τὰ δύο αὐτὰ πρωτεξάδελφα ποῦ κατοικοῦν τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ πρωτογίνηκε ὁ κόσμος; Ἔ! λοιπὸν, κατ' ἀρχὰς εἶχαν τὴν οὐρὰν τῶν ὄπως καὶ οἱ ἄλλοι ἰχθεῖς καὶ ἔτρεχαν τόσον γρήγορα, ὥστε ἐπερνοῦσαν τὰ ἄλογα τοῦ *Γέρο-Τροπικοῦ*. Αὐτὸ ἐθύμωσε τὸν παπούλη καὶ τοῦ; ἐθύρισε τὴν οὐρὰ διὰ μὴν εἰμποροῦν νὰ πλέουν γρήγορα!»

Καί, διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν σοβαρῶς, ἂς μὴ παραξενευθῶμεν, ὅτι διὰ τοῦ χρόνου μετεπλάσθη τὸ σχῆμα τῶν κητοειδῶν αὐτῶν, διότι καὶ ὁ *Δαρβίνος* μᾶς βεβαίωσι, ὅτι ὁ λαιμὸς τῶν καμηλοπαρδάλεων ἐμηκύνθη διὰ μέσου τῶν αἰώνων, διὰ νὰ δύνανται σήμερον εὐκόλως νὰ βόσκουν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν φοινικοειδῶν.

Ἄν ὁμως θεωρίαί τινες τῶν παλαιῶν μεταμορφιστῶν ἐπροώδευσαν τὴν ἐπιστήμην, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ μέθοδος τῶν αὕτη ἐφαρμοζομένη γενικῶς θέλει καταφανῆ πολὺ γυμνὴ καὶ ἀπλοϊκὴ, ὅταν εἰσδύσωμεν ἐν ταῖς λεπτομερείαις. Ἄνὰ πᾶν βῆμα προσκόπτομεν ἐπὶ πραγματικῶν μυστηρίων καὶ ἡ βαθεῖα μελέτη τῶν πραγμάτων μᾶς δεικνύει ὅτι ἡ ἐπιστήμη εὐρίσκειται ἀκόμη εἰς τὸ ἄλφα.

Ὅτι γίνεται ἐν τῷ φυσικῷ καὶ ζωικῷ βασιλείῳ βαθμιαία ἐπὶ τὰ πρόσω πρόοδος, ὡς πρὸς τὴν τάξιν, τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν τελειότητα, οὐδεὶς δύναται νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ· ἀλλὰ διὰ τίνος μηχανισμοῦ ἐνεργῆται αὕτη, πάντες ἀγνοοῦμεν καὶ ἐπομένως ἡ ἀνωτέρω γνώμη τῆς μεταπλάσεως τῶν ὄντων σὺν τῷ χρόνῳ δὲν λύει τὸ ζήτημα, ἀλλὰ μόνον καθορίζει τὸν μετασχηματισμὸν ἐν τῷ ζωικῷ ὀργανισμῷ, καθ' ὅσον ἡ γῆ γηράσκει.

Ἄλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὰς ὑψηλὰς αὐτὰς θεω-

Λαμαντίνος ἐξ οὗ προήλθεν ὁ θρύλλος τῶν *Σειρηνῶν* καὶ *Παρθένων* τῆς Θαλάσσης.

ρίας, διὰ νὰ ἐπανεέλθωμεν εἰς τὰ μυστήρια τοῦ ὕψους βασιλείου.

Πανθ' ὅσα λοιπὸν ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν θαλάσσια ζῶα, εἶνε τέρατα μόνον ὡς ἐκ τῆς μορφῆς τῶν, ἐνῶ οἱ ἐξάδελφοι αὐτῶν ὁ *Ἰνδικὸς Φυσητήρ*, ἢ *Φάλανα* καὶ ἡ *Πτεροφάλανα* εἶνε τοιαῦτα λόγῳ τοῦ ὄγκου τῶν. Ὅταν τὰ βλέπομεν διασχίζοντα τὰς κυματώδεις θαλάσσης, φερόμεθα κατὰ φαντασίαν αἰῶνας διπσθεν, κατὰ τὰς πρωτογενεῖς ἡλικίας τῆς Γῆς, καθ' ἃς ἐποχὰς ἔζων οἱ Πλησιόσαυροι, Ἰχθυόσαυροι, Διπλοδόκοι καὶ τὰ ἄλλα φανταστικὰ Σαυροειδῆ.

Εἶδον *Φυσητήρας* μεγαλειτέρους τῶν 25 μέτρων καὶ διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ στόματός τῶν ἠδύνατο ἀσφαλῶς νὰ εἰσέλθῃ ἄνθρωπος ὀλόρθιος, ὡς δ' ὁ Ἰωνᾶς τῆς Γραφῆς νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν οἰσοφάγον του ἀνευ οὐδεμιᾶς στενοχωρίας.

Ἡ καθ' ἑαυτὸ φάλανα μόλις προσεγγίζει κατὰ τὸ ἦμισυ τὰς διαστάσεις ταύτας, ἀλλὰ τὰ κητοειδῆ, γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πτεροφάλανα*, ἐνίοτε ὑπερβαίνουν καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἰνδικοὺς *Φυσητήρας*, ἀφοῦ εὐρέθησαν τοιαῦτα 35 μέτρων μήκους, τὰ δὲ νεογέννητα βρέφη τῶν ὑπερβαίνουνσι πολλακίς τὰ 7—8 μέτρα!

Τοιαῦτα σώματα, θὰ σκέπτονται πάντες, χρειάζονται τρομακτικὰ ποσότητες τροφῶν, ὀγκώδεις ἴσως ἰχθεῖς! Καὶ ὁμως συμβαίνει ὅπως τὸ ἐναντίον. Ὁ *Γαργαντούας* οὗτος τῶν θαλασσῶν τρέφεται μὲ τὰ λεπτότερα καὶ διαφανέστερα ζωάρια. Μαλάκια, ἐγγυματογενῆ μικροσκοπικὰ ζῶα, μαλακόστρακα λεπτότατα, καὶ ἐν γένει ὅλος αὐτὸς ὁ λεπτεπίλεπτος μικρόκοσμος, ὅστις πληθύνεται ἐν ταῖς ἀνωτέροις στρώμασι τῶν ὠκεανῶν, ἐξαφανίζεται εἰς τὸ ἀχανές καὶ πάντοτε ἀνοικτὸν στόμα τοῦ ἐπιπλέοντος τέρατος.

Ἴδου λοιπὸν παράδοξα πράγματα. Ἄφ' ἐνὸς ὄφιν λεπτότατος, τυμπανιαῖος ἐκ τοῦ καταποθέντος βοός, κοιμάται ἐπὶ ἑβδομάδας διὰ

νά χωνεύση την τερατώδη λείαν του και εις κολοσσός εξ άλλου, τρεφόμενος με ζωφία!

'Αλλ' ή αφανής κολοσσαία ποσότης, ήν καταπίνουσιν εις εκάστην εισπνοήν, αποτελεί ογκώδη όντως λείαν. Καί πράγματι αι εξερευνησεις των υδάτων μας δίδουν ακριβή την αντίληψιν του περιεχομένου των. 2 κυβικά μέτρα υδάτος της Βαλτικής απέδωκαν διυλισθέντα, ολόκληρον οργανικών κόσμον, αποτελούμενον περίπου εξ 6 εκατομ. φυτικών οργανισμών και ζωϊκών, εξ ών 80,000 μικράι καρβιδες και 70,000 διαφόρων ειδών ζωάρια, εκτός του ποιήλου πλήθους των φυτών.

'Όλος αυτός ο πολυποίκιλος πληθυσμός ζή εν τη θαλάσση μέχρι βάθους 250—300 μέτρων, εξ αυτού δε λαμβάνουν συνήθως τους παρατηρούμενους παραδόξους χρωματισμούς τα άνωτάτα στρώματα της θαλάσσης.

'Άλλοι φύκη μικροσκοπικά είνε κίτρινα λάμποντα δ' εν μέσω των κυανών υδάτων, δίδουν την ωραίαν πρασίνην χροιάν των σκοτεινών θαλασσών. Άλλοι τα Diatomées (άλλο είδος φυκών ερυθροειδών) υπό την επήρειαν των ήλιακών ακτίνων δίδουσι τόνους θερμοτέρους, ως συμβαίνει εις την Έρυθράν Θάλασσαν.

'Ο Φρεσινέ είδε παρά το Λουσήν, εν ταϊς νήσαις Φιλιππίναις την θάλασσαν χρωματισμένην δι' έρυθρου άλουργού χρώματος, χάρις εις την παρουσίαν μικροσκοπικού φυτού.

'Όλα αυτά τα σύμμικτα όντάρια, εις τα όποια έχομεν να προσθέσωμεν έντομα μεγαλειότερα, σκόληκας, τα μυριάποδα, τα άραχνιώδη, τα άμφιβιακά ή βατραχοειδή και πλήθος άλλο ζωαρίων μη υπερβαινόντων τα 4 εκατοστ. αποτελούσι το έπο των όκεανογράφων καλούμενον Plankton. Τόση δε είνε ή ζωική ύλη, ήν εκλείει το πλανκτόν, ώστε άσφαλώς υπερβαίνει κατά ποσόν και ποιόν την θρεπτικότητα των μεγάλων θαλασσιών ζώων, έννοείτε δε καλλίτερον ήδη, διατι ο πρίγκηψ του Μονακό ίσχυρίζετο, ότι δια του πλανκτιού δύναμεθα να κατασκευάσωμεν εν ανάγκη είδος τι σουπας, δυναμένης να μας διατηρή τουλάχιστον εν τη ζωή.

'Όλα δε αυτά τα ζώα άλληλοεξολοθρεύονται, των μεγαλειότερων καταβροχθιζόντων τα μικρότερα. Τοιούτος είνε ο κόσμος και ο νόμος ούτος φαίνεται γενικός. Άλλά το παραδοξότερον είνε, ότι και εν τη οικογενεία των φαλινοειδών, αι μεγαλειότεραι κατατρώγουν τας μικρότερας!

'Όποια δε δύναμις καταστροφής! Το στόμα μας φαλαίτης είνε μεγάλο, περίπου όσον και το έν τρίτον του σώματός της και όμοιάζει επομένως προς εύρο δομάτιον, όπου δύο άνθρωποι εύκόλως μένουν όρθιοι. Το έδαφος είνε κατειλημμένον υπό της γλώσσης, είδος ύγρου στρώματος, παραγεμισμένου υπό λίπους και

κυριολεκτικώς κολλημένου επί της κάτω σιαγώνος· ή γλώσσα των αυτή είνε εις πελώριος και τρομερός μύς, καταλαμβάνων ένίοτε επιφανείαν 32 τετρ. μέτρων. Μόνη αυτή παράγει 5—6 βαρέλια έλαιου. Έκατέρωθεν ταύτης και εκ των τοιχωμάτων του ζωντανού αυτού δωματίου κατέρχονται εκατοντάδες καθέτων λεπίδων κερατώδους φύσεως, όδοντοται εις τα άκρα, μήκους πολλάκις πέντε μέτρων. Αυτά όνομάζονται γαλλιστί fanons, γνωστά εις το εμπόριον υπό το όνομα baleines, εξ ου και ή ελληνική λέξις μπαλένες.

Τώρα πλέον είνε αντίληπτός ο οργανισμός της άπλουστάτης αυτής πλωτής μηχανής. Το κήτος πλέον με το στόμα άνοικτόν, άπορροφά διαρκώς εκατομμύρια ζωφίων, τα όποια άγρευόνται τόσον εύκόλως εις το πελώριον αυτό «ψαροκόλαθον». Έπειτα κλείει δια μίαν σπινθήν ή «καταπακτή» του στόματος, ή γλώσσα εκτελεί χρέη έμβόλου και συνθλίβουσα το κεκλιμένον ύδωρ, το διυλίζει δια μέσου των κερατοειδών αυτών πλεγμάτων και εκείθεν το εξακοντίζει δια των ρωθίων της. Ούτω συγκρατεί όλην εκείνην την μυρμηκιάν των ζωφίων.

Η άλιεία του πολυτίμου τούτου κήτους άλλοτε ήτο πολύ επικίνδυνος, ένψ ήμερον είνε άπλούν παίγιον. «Μία βολή επί κινήτου στόχου». Ο κάμαξ σπρηούται έντός του κήτους δια τινος όβιδος έφωδιασμένης δι' έρηνητικής πυραύλου. Εύθύς δ' άμα τη έκρήξει ή κεφαλή του κάμακος άνοίγεται άκτινοειδώς και ούτω το κήτος, θανασίμως πληγωμένον, μένει εις την διάθεσιν των διωκτών του.

Το σύστημα τούτο της άλιείας επί είκοσιν όλα έτη έπινοήσας εξεμεταλλεύθη, άνευ συναγωνισμού, εις Νορβηγός ναυτόπαις και άφηκε μετά θάνατον εις μέν την οικογένειάν του 12 εκατομμύρια, εις δε τους άλιείς συμπατριώτας του τον τρόπον εύκόλου πλουτισμού.

Πράγματι δε έκτοτε ή άλιεία των κητοειδών εκτελείται επιστημονικώτατα, υπό 26 μεγάλων άλιευτικών εταιριών, άποφεροσών τεράστια κέρδη, διότι τα φαλινοειδή, αι πτεροφάλαιναί και τα κητοειδή εν γένει, έγκλείουσι πλούτον ολόκληρον.

Ίδου τί εξάγεται από άλιευθέντα τινά Φυσήτηρα. Άνοίγουν εν πρώτοις το κρανίον του όπόθεν αφαιρούσι την κηλίτην ή λευκίτην, ήτις είνε καθαρά στεατίνη προς κατασκευήν των κηρίων. Φυσήτηρ μήκους 19 μέτρων εξάγει 24 μικρά βαρέλια λευκίτης, ήτοι ποσότητα 3,000 χιλιογρ. Έπειτα δια κτυπήματος πελέκως άνοίγουν τομήν μεγάλην εις τον θώρακα, όπου εισέρχεται εις άνθρωπος και άποσπā τα σπλάγγνα. Από την πελωρίαν άορητήν του κύματα αίματος χύνονται, από τον στόμαχον δε και τα άνοικτά έντόσθια αναδίδεται ή γνωστή

άνυπόφορος όσμή των σφαγείων.

Έπειτα τεμαχίζονται αι σάρκες. Το λίπος άναλύεται εις έργοστάσια και εξάγεται ούτω το έλαιον, όπερ μέχρι τινος έχρησιμοποιετο προς φωτισμόν εις τους δημοσίους φανούς και φάρους της θαλάσσης. Σήμερον το έχρησιμοποιούσιν εις την κατασκευήν της ζούτας (jute, εκ του ίνδικού ζούτα) πολυτίμου ύφαντής ούσίας, εξ ής κατασκευάζονται ως επί το πολύ τα φλανελλοειδή είδη. Το έλαιον της φαλαίτης έχρησιμοποιείται επίσης εις την κατασκευήν λίπους των μηχανών, εις την σαπονοποιάν, δερματοποιάν κ.τ.λ. Εν κητοειδές εξάγει άναλόγως 80—150 βαρέλια έλαιου. Όσον άφορά τας σάρκας των οί Δάπωνες και ήμερον τρέφονται εξ αυτών. Μάλιστα ουχι πρό πολλού ύπήρχε νορβηγική τις εταιρεία κονσερβών τοιούτων κρεάτων. Γενικώς όμως αι άλιευτικάί εταιρείαι εκ των σαρκών και όστων παρασκευάζουν λιπάσματα, κονιοποιούσαι ταύτα και μάλιστα εις τα άγρονα βορεινά έδάφη τρέφουν δια του λιπάσματος τούτου τα κτήνη και ποιμνία.

Οί φυσήτηρες, αντίθετως προς τας φαλαίτας, έχουν όδόντας από 38 μέχρι 52, χονδρούς, κυλινδρικούς και κονικούς εις την κορυφήν. Πολλάκις εύρίσκουν μεγίστους τοιούτους όδόντας, ως είνε ο κατατεθειμένος εν τῷ Όκεανογραφικῷ Μουσείῳ του Μονακό, 24 εκατοστ. ύψους και βάρους 1200 γραμμ. Με τους όδόντας λοιπόν αυτούς ή βιομηχανία παρασκευάζει είδη παρόμοια προς τα εξ έλεφαντόδοντος αντικείμενα. Άλλά το ίδίως πολυτιμότερον και επικερδέστερον είνε τα φανόν (κοκκαλοειδή έλάσματα) των φαλινοειδών, καθόσον τα 300 τοιαύτα, άτινα εύρίσκονται εις έκαστον ζῶον πωλούνται πολλάς χιλιάδας φράγκων. Όστε ως μη πιστεύουσιν αι άγαπαιτά άναγνώστριαί, ότι αι μπαλένας των κορσέδων και ένδυμάτων των είνε γνήσιαί. Ο συναγωνισμός και ή κερδοσκοπία εν τη βιομηχανία, εξάγουν μπαλένας ψευδείς, άπομιμήσεις δηλαδή, εκ κεράτων βουβάλων, πολλάκις δε εκ πάστας μύματος καουτσούκ και σελλοιδίνης.

'Ινδικός Φυσήτηρ άνω των 25 μέτρων μήκους.

'Αλιευθέντα γιγαντιαία Φάλαινα εν συγκρίσει προς άνθρωπον όρθιον πρ' αυτή.

Παρηγορηθήτε προς τούτοις φίλιταται κυρίαί, μανθάνουσαι, ότι προϊόντα τινα θαυματουργά προς «άποκατάστασιν της πολυτίμου υγείας σας» προέρχονται κατ' εύθειαν εκ των ζώων αυτών και ότι άκόμη ή λευκίτη (κηλίτη, στεατίνη) είνε κατά το πλείστον ή βάση προς κατασκευήν των κοσμητικών, πομμιάδων και φαρμακευτικών άλοιφών, προς δε και της λεπτεπιλέπτου... θα το πιστεύσετε;... cold-creams, προς λεύκανσιν και διατήρισιν του δέρματός σας.

Τα διαφανή κηρία των αίθουσών σας είνε επίσης μίγμα κηρού και λευκίτης. Προς τούτοις και ψευδείς μαργαρίται κατασκευάζονται εκ της ούσίας ταύτης.

'Άλλ' ό,τι ίδίως θέλει εκπλήξει τους άναγνώστας ήμών, είνε εν άλλο άκόμη προτόν των κητοειδών. Κατά τον χρόνον της χωνεύσεως των οί φυσήτηρες παράγουσι μίαν ούσιαν στερεάν, παχσίαν, κηρώδη και έλαφροτέραν του ύδατος.

Οί φυσιολόγοι ούδέν ήδυνήθησαν το θετικόν να συμπεράνωσιν επί του μηχανισμού του σχηματισμού αυτής της ύλης. Το έκκριμα τούτο λέγουν, είνε άρα γε φυσικόν έπακολούθημα κακής πέψεως; Άγνωστον. Τούτο μόνον γνωρίζομεν, ότι εις τινας περιστάσεις παράγεται εν μεγίσταις ποσότητες. Άλλοτε μὲν είνε όγκοι άκανόνιστοι περιέχοντες στρώματα συμπετυκνωμένα εκ λειψάνων ίχθύων, άκανθών ίχθύων, λεπίων και όστράκων. Άλλοτε είνε μικράι σφαιρικά περίπου μάζαι διαφόρων μεγεθών, χρώματος άμαυρού φαιού, βάρους 50 γραμμ. μέχρι ήμισσεως κιλού, ένίοτε όμως φθάνουν τα 5—10 χιλιογράμμα.

Αυτή λοιπόν ή ούσία αποβάλλεται από τα ζώα ταύτα και την άνευρίσκονν επιπλέουσαν επί της θαλάσσης ή επί των πάγων, όπου συγχάζουν τα κήτη. Ούτως εν άφθονία εύρίσκονται επί των όχθών της Ιαπωνίας, των Μαλαίων, των Ίνδιων, της Μα

δαγασκάης και της Βραζιλίας.

Ίδου λοιπόν παράδοξος αλιεία, σκοπόν έχουσα την περισυλλογήν των περιττωμάτων των κητών! Και όμως, θα το πιστεύετε; Ἡ ὕλη αὕτη ἀξίζει τόσον κόπον και τιμήν, ἀφοῦ ἀγοράζεται ἄνω των 1,000 φράγκων κατά χιλιόγραμμα! Καί προλαμβάνοντες τὴν εὐλογον ἀπορίαν των ἀναγνωστῶν μας, παραθέτομεν τὴν ἀνάλυσιν ἐνὸς χημικοῦ. Λοιπὸν περιέχει 2 1/2 οὐσίαν βαλσαμικήν, τὰ δὲ λοιπὰ 98 μέρη ἀποτελοῦν σχεδὸν ἐντελῶς οὐσίαν ἀνάλογον πρὸς τὴν *cholesterine*, τὴν ἐκρινόμενην ὑπὸ τοῦ ἥπατος και ἦν οἱ φυσιολόγοι καλοῦν *ηλεκτρὴν*, ἐν δὲ τῷ ἐμπορίῳ ἡ πολὺτιμος αὕτη ὕλη εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *φαιὸς ηλεκτρος*. Αὕτη εἶναι ἡ μιγνυμένη ἐν τῇ συνθέσει τοῦ λίαν ἀρωματικοῦ ἀποστάγματος ἐκείνου, οὗ ἡ ἰσχυρὰ ὀσμὴ ὁμοιάζει πρὸς τὴν τοῦ μόσχου.

Ἐν δὲ ἐλαχιστημῶριον διαλυόμενον εἰς μεγάλην ποσότητα ὕγρου μᾶς παρέξει ἀρωματικαν διὰ μίαν δωδεκάδα ἐρμαρίων λινοθήκης.

Ίδου λοιπὸν ὅτι ἡ περιζήτητος αὕτη οὐσία εἶναι ἐλάχιστα εὐγενοῦς φύσεως και ἡ λεπτότης τοῦ ἀρώματός της δὲν προδίδει καθόλου τὴν καταγωγὴν της. Καί ἤδη μετὰ τὰς πληροφορίας ταύτας, θα ἐννοεῖτε διατι θεωροῦνται εὐτυχεῖς οἱ ἀλιεῖς μεγάλων τοιούτων ὄγκων. Λέγουν δὲ ὅτι τῷ 1695 εἵταιρεία Ἰνδῶν εὗρε τοιοῦτον ὄγκον 73 χιλιογρ. Ὁ δὲ Βαλμόν δὲ Βομόρ τῷ 1721 εἶδε τοιοῦτον 100 χιλιογρ.

Μία τοιαύτη σφαῖρα εἶναι ἱκανὴ ν' ἀρωματίσῃ δέκα Ἀθήνας.

Ὡς βλέπετε οἱ Ὠκεανοὶ μᾶς ἐπιφυλάσσουν ἐκπλήξεις ἀσυγκρίτως ἀνωτέρας των ἐν τῷ παρόντι ἀθροφ.

Προσεχῶς δὲ θα ὁμιλήσωμεν περὶ ἄλλων πολὺ περιεργωτέρων.

Κατὰ τὸν Abbé Moreux

ΑΝΑΡΘΡΑΣ ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

ΤΑ ΕΝ ΕΠΤΑΝΗΣΩ, ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

(Συνεχεια· ἴδε προηγ. φύλλον)

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης, αἱ συνταγαὶ ἐγράφοντο λατινιστί. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου, 1790, διατάχθησαν οἱ ἱατροὶ νὰ γράφωσι τὰς συνταγὰς ἰταλιστί. Προσέτι· οἱ ἱατροὶ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ γράφωσι μὲ μελάνην και καθαρά διὰ νὰ μὴ γίνονιν λάθη εἰς τὰ φαρμακεῖα και νὰ τιμωρῶνται οἱ φαρμακοποιοὶ συνταγὰς δυσαναγνώστους ἐκτελοῦντες.

Τὰ ἐν Ἐπτανήσῳ φαρμακεῖα ἐκτὸς τῶν φαρμάκων και ἀρωμάτων ἐπώλουν χορδὰς βιολίου και κιθάρας, γραφικὰ εἶδη, χαρτὶ τῆς μουσικῆς, προσωπίδας—μυρτίες, βόλτα, ὡς κοινῶς ἐλέγοντο—λαμπάδας, βιβλία. Διότι ὁσάκις ἐγράφον εἰς Βενετιανὰ διὰ φάρμακα ἐφρόντιζον νὰ φέρωσι και ἄλλα τινὰ εἶδη ἐνετικῆς κατασκευῆς πρὸς πώλησιν.

Τὰ φαρμακεῖα ἦσαν τότε τὰ εὐγενῆ συνεντευκτήρια των ἐπιστημόνων, ἐγγραμμάτων, ἱερέων και εὐπατριδῶν, ἰδίᾳ τὸ ἐσπέρας και συνεζήτουν περὶ παντοίων ζητημάτων, ἐκτὸς των πολιτικῶν, διότι τοιαύτας συζητήσεις δὲν ἐπέτρεπεν ἡ κυβέρνησις. Τὰ πλοῦσια φαρμακεῖα εἶχον και ἰδιαιτέρον δωμάτιον μὲ καναπέ και πολυθρόνας.

Καί τότε δὲν ἔλειπον ἡ Spetialités διὰ νὰ ἀρπάξουν και χρήματα ἀπὸ τοῦ δυστυχοῦς ἀσθενοῦς ὡς και ἄλλαι σκευασαὶ ἱατρικῆς, ὧν ἡ κυβέρνησις ἐδίδε προνόμια πωλήσεως μόνον τῷ εὐρέτῃ. Ἀλλὰ συγχρόνως δὲν ἔλειπον οἱ λαοπλάνοι ἐμπειρικοὶ ἀμαθεῖς, και φαρμακοκάπηλοι, αἱ ἱατρίσαι γυναῖκες και δὴ γράϊκι και οἱ—κατὰ τὴν ὀνομασίαν των χρόνων ἐκείνων—οἱ τσαρλατάνοι, οἵτινες ἀπὸ χώρας εἰς χώραν περιεφέροντο και δεξιά, ἀριστερὰ ἐπώλουν ἱατρικά, πείθοντες διὰ τῆς φλυαρίας τὸν λαόν, πρὸς ζημίαν τῆς υγείας. Καί ἐν Ἐπτανήσῳ ὁ κομπογιαννισμὸς ἦτο ἄλλη τότε μάστιγξ. Ἐμπειρικοὶ ἱατροὶ ἀμαθεῖς ἐξ Ἠπείρου ἤρχοντο, ἔχοντες ἐν πείρᾳ τὰ φάρμακα και περιεφέροντο ὄχι μόνον εἰς τὰ χωρία, ἀλλὰ και τὰς πόλεις, διὰ νὰ μετέρχωνται δῆθεν τὴν ἐπιστήμην των. Τοὺς ἱατροὺς τούτους ὠνόμαζον *Γιαννιώτες*. Ὁ Ζακύνθιος ποιητὴς Ἰωάννης Καντούνης, ὅστις ἤμασε κατὰ τὸν δέκατον ὀγδοὸν αἰῶνα τοὺς ἱστορίαις δι' ἐμμέτρου κωμωδίας.

Τὰ πανάκεια και τὰ ξόρκια εἶναι δύσκολον νὰ ἐκρίζωθωσιν ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν. Ἀμαθεῖς δὲν ἐννοοῦμεν τοὺς ἀρχαίους, ἀλλὰ τοὺς ἀγνοοῦντας και αὐτὰ τὰ στοιχεῖα των φυσικῶν ἐπιστημῶν, οἵτινες δὲν παραδέχονται τὴν ἐπιστήμην και ἐμπιστεύονται εἰς τὴν ἀγυρταίαν πρὸς ζημίαν και αὐτῆς ἐκείνης τῆς υγείας, ἥτις εἶναι τὸ πολιτικώτερον τοῦ ἀνθρώπου, και τῆς ὁποίας τὴν μεγίστην ἀξίαν τὴν ἀναγνωρίζει τις μόνον ὅταν τὴν χάτῃ.

Δυστυχῶς ἀπὸ των ἀρχαίων χρόνων ὑπῆρξεν ἰδέα κακὴ διὰ τοὺς ἱατροὺς και πολλοὶ τοὺς κατέκριναν και ἐναντίον αὐτῶν πολλοὶ σάτυροι ἐγράφησαν. Ποιητὴς τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος καλεῖ αὐτοὺς *φονεῖς!*

La più parte de' medici oggi son omicida.
Che verità da molti sta bontana,
Per medicine vendono doghè e strida.
Nodrigando infermità qual pùs far sana:
E molte volte abbondan tanto i termini.
Che innanzi tempo fan esca per vemini.

Ἀλλὰ πρὸ τοῦ ἰταλοῦ ὁ Πλίνιος ἐγράφει ὅτι· μόνος ὁ ἱατρός φονεῖ ἀνθρώπον ἀμωροῖται.

Καί ὁ Rabelais ἀρετὰ ἐν τῷ Pantagruel δικλωμαδοῖ τὸν ἱατρὸν. Ὁ Molière ἐγράφει τὸν *Medecin volant*, ληφθέντα ἀπὸ τὸν *Médico volante* τοῦ Bartoli. Ἀλλ' ὁ μέγας γάλλος κωμικὸς και ἀλλοχρὸς τοῦς ἱατροὺς και φαρμακοποιοὺς σατυρίζει. Καί ὁ Γογδάνης, εἰς τὴν σειράν του, δὲν ἐφείσθη των ἀσιληπικῶν. Εἶχον οἱ ἀνθρωποὶ τὴν ἰδέαν, ὅτι ὁ σκοπὸς των ἱατρῶν ἦτο νὰ παθαῖνον οἱ ἀνθρωποὶ *di far crepare ta gente*. Ἡ πρόδοξ· ὅμως μεταβίβλε τὰ πράγματα και ὁ Lamar-tine ἐγράφει, ὅτι ἡ ἱατρικὴ σκοπὸν ἔχει νὰ θεραπεύῃ. Ἀλλ' ὁ λαὸς ἐξηκολούθη νὰ ἔχη τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ ἀσθενὴς θεραπεύετο νὰ λέγη, ὁ Θεὸς τὸν ἔσωσε και ὅταν ἀπέθνησκεν ὁ ἱατρός τὸν πέθανε ἢ τὸν σκότωσε. Ὁ ἐνετὸς Γαρζώνης εἰς τὸ περίεργον πόνημα αὐτοῦ *Piazza universale di tutte le professioni del mondo et nobili et ignobili*, ὁρθὰ σκεπτόμενος δὲν καταφέρει κατὰ των ἐπιστημόνων ἱατρῶν, ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἱατροκαπήλων και ἀγυρτῶν, *ciarlatani camuffati*.

Κατὰ τούτων ἡ ἐνετικὴ κυβέρνησις εἶχε δημοσιεύσει νόμους τῷ 1634, 1692, 1760, 1763, 1768 και ἄλλους βεβαίως ποῦ δὲν εἶδομεν, διὰ των ὁποίων ἀπηγορεύετο ἡ πώλησις δημοσίως ἢ κρυφὰ ἐλαίων, ἄλοιφῶν, ἐλιξιρίων και ἄλλων τοιούτων εἰδῶν πρὸς βλάβην τῆς υγείας. Ἀπηγορεύετο ἡ παραποίησις φαρμάκων και πᾶν ὅ,τι οἱ ψευδοῖατροὶ και ἐμπειρικοὶ ἀμαθεῖς και οἱ τυχοδιώκται και τὰ γράϊδικα ἐπώλουν *πανάκεια ἢ spetialités*.

Spetialité, ὅμως ἐπέτρεπετο, ἀλλ' ἐπρεπεν ὁ εὐφραδέτης ἢ ὁ πωλητὴς νὰ ἔχη τὴν ἀδειαν και ἔντυπον τὴν συνταγὴν και ὀδηγίαν μὲ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἀρχιῶτροῦ τῆς χώρας. Ὁ παραβάτης ἐτιμωρεῖτο μὲ πενήτηκοντα δουκάτα ἢ και περισσότερα, κατὰ τὴν κρίσιν τῆς δικαζούσης ἀρχῆς, και μὲ τὴν καταστροφὴν δημοσίως των ψευδοφαρμάκων. Τὸ ἡμισυ τοῦ προστίμου ἦτο διὰ τὸν καταδότην.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐδημοσιεύοντο και περίεργα βιβλία. Ζητοῦμεν τὴν ἀδειαν ἀπὸ τὸν εὐμενῆ ἡμῶν ἀναγνώ-

στην, ὅπως ἀνοίξωμεν παρένθεσιν και περιγράψωμεν ἐν, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ ἱατρός και ὁ φαρμακοποιός. Τὸ περίεργον και σπανιώτατον βιβλίον, ἐν Φραγκοῦρτῃ ἐδημοσιεύθη τῷ 1568 και ἀνετυπώθη τῷ 1574. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ἐπιδεικνύονται οἵτι ἦσαν τότε αἱ ἐπιστήμαι και αἱ τέχναι και τί σημασίαν ἐδίδεν εἰς αὐτὰς ἡ κοινωνία. Τὸ βιβλίον φέρει ἀλαζωνικὴν ἐπιγραφὴν, κηρύττουσιν, ὅτι περιγράφει πάσας τὰς ἐπιστήμας και τέχνας τὰς ἐφευρεθείσας ἀπὸ τὴν ἀρχαιοίαν και ἐπιμέλειαν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου μέχρι των ἡμερῶν, τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου. Τὸ βιβλίον ἔχει ἐμμέτρους περιγραφὰς, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Hartmann Schopper και ἀρετὰς εἰκονογραφίας, ἐν αἷς παριστάνουσιν ἐργαζόμενους τὸν φιλόσοφον, τὸν ἀστρονόμον, τὸν φαρμακοποιόν, τὸν δικηγόρον, τὸν τυπογράφον, τὸν βιβλιοδέτην, τὸν ὀδοντοῖατρον, τὸν βάπτην, τὸν ὑποδηματοποιόν, τὸν ἀπὸ ὑέλου ζωγράφον, τὸν... τὸν... τὸν... Ὁ ἐκδότης εἶναι ὁ Σισισμόνδης Κάρολος Feyerabet, βιβλιοπώλης. Πρῶτος ἔρχεται ὁ φιλόσοφος και οἱ παρ' αὐτῷ στίχοι μᾶς διδάσκουσιν: ἐκλέξετε τὸν δρόμον τῆς ζωῆς, δούτε καλλίτερα σὰς συμφῆρει. Ἐντὸς τῆς οἰκίας και ἐκτός, ἐπὶ τῆς θαλάσσης και εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐπίσης δύναται τις νὰ εὐτυχήσῃ εἶναι εὐτυχῆς ὁ ἔγγαμος, ἀλλ' εἶναι εὐτυχῆς και ὁ ἀγαμος. Εἶναι εὐχάριστον νὰ ἔχη τις τέκνα, ἀλλὰ και ὁ μὴ ἔχων εἶναι ἀμέριμος. Ἡ δύναμις εἶναι δῶρον τῆς νεότητος, ἡ δὲ σὺνείσις τοῦ γῆρατος. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, πρέπει νὰ ζῆ εἰς τρόπον ὥστε νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς και νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν γῆν ὅσον τὸ δυνατόν ἀργότερα. Ἡ ζωὴ εἶναι τὸ ὑπέροχον ἀγαθόν.

Ἐπειτα ἔρχεται ὁ Πάπας λέγων: Ἡ Μοῖρα εἰς ἐμὲ ἐπιτρέπει νὰ ἀνοίξω και νὰ κλείσω τὰς θύρας τῆς Παραδείσου. Ἀκολουθοῦν οἱ Καρδινάλιοι, οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ ἱερεῖς ὁ αυτοκράτωρ, οἱ πρίγκιπες, οἱ εὐπατρίδαι οἱ...

Ἐκ των ἐπιστημόνων και τεχνιτῶν προηγῆται ὁ ἱατρός μεγαλοπρεπῶς ἐνδεδυμένος, κρατῶν μικρὸν ὑάλινον δοχεῖον, τὸ ἡμισυ γεμάτον κηρύττων: Δὲν εἶμαι ὁ Ἀπόλλων τῆς ἱατρικῆς, ὁ Ἐφευρέτης.

Ἡ ἐπιστήμην εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

Αἰθούσα Σπετζιερίας (Φαρμακείου)
ἐν Βενετιᾷ κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Ἐπιστολή ξενιτευμένης.

Πρὸς μητρὸς ἐδοξοκόμη ἐν τῷ Μπαρτζῆ καὶ περιφερομένη ἐν ὄρατον ἀπόγευμα εἰς τὰ περίχωρα τῆς θελκτικῆς ταύτης λουτροπόλεως, ἐδρέθην ἔξαφρα εἰς τόπον μοσητριώδη εἰς ἐν βασιλείον τῆς σιωπῆς, κατοικοῦμενον ἀπὸ σκιᾶς, μὲ μίαν ἀτμόσφαιραν πλήρη ἀρωμάτων καὶ προσευχῶν.

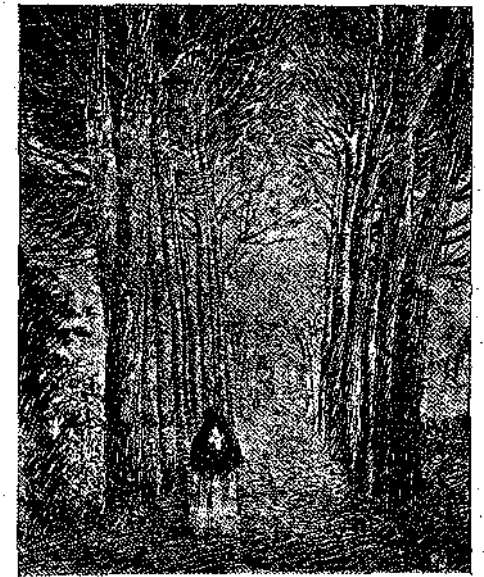
Ὁ οὐρανὸς ἦτο διαυγῆς καὶ τοῦ ἀγροῦ οἱ θάμνοι καὶ τὰ δένδρα εὐωδίαζον. Μακρὰν ἠκούετο ὁ κῶδων ἐνὸς μοναστηρίου καλῶν τὰς ἐδσεβεῖς ψυχὰς εἰς τὴν βραδυνὴν προσευχὴν. Ὁ ἥλιος περιπαθῆς ἔκλινεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης ῥιπτῶν χρυσοῦς καὶ πορφύρας ἐπὶ δάσους τινὸς ἐκ πεύκων πανυψηλῶν. Ἦτο ἡ ὄρα τῆς μελαγχολικῆς καὶ γλυκείας εἰρήνης, ὅτε ἡ ἡμέρα ῥίπτει τὰς τελευταίας ἀναλαμπὰς τῆς.

«Ὁμιλεῖτε οὐγὰ».

Ἐλεγε μία ἐπιγραφή κρεμαμένη ἀπὸ τὸν κλάδον ἐνὸς δένδρου.

Μόνον δὲ ὁ ἁρμονικὸς φλοῖσθος τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πηγῶν τὰ τερεῖσματα, ἐτάρασον τὴν σιγηλὴν ἠρεμίαν τοῦ θελκτικῶς τόπου... Πρὸς ποίους λοιπὸν εἰδίδετε ἡ οὐσία ; ...

Ἦκολούθησα τὴν ἐπὶ κἀκίων φρασσομένην δειδροστοίχίαν, ὅπου μετεωρεῖτο ἡ παράδοξος ἐπιγραφή... Ἐν χαμηλὸν περίφραγμα καὶ μία πλατεία θύρα, ἄφινεν ἐλευθέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς μου τὰ διακρίνον πέραν ἐν μέσῳ τῶν ἀκακῶν, γερανίων καὶ μαργαριτῶν, ὡς ἐν ἀποθεώσει συνδισσμένων, ὅπου εἰς μαρμάρινος βωμὸς ὑψοῦτο, πρὸ τοῦ ὁποῖου μία δούλη τῆς Παναγίας προσήχετο.

Μία λευκὴ δαυασία ἐπροχώρει ..

— Θέλετε τὰ ἐπισκεφθῆτε τὸ μοναστήριον ; Ἦκουσα μίαν φωνὴν ὑπὸ τιμῶν λευκῶν κάλυπτραν.

— Μάλιστα, ἀδελφὴ μου, ἀλήγησα προθύμως ἐφοῦ τόσο ἀπροόπτως εἰρέθην εἰς τὸ ποιητικὸν καὶ ἐδλογημένον καταφύγιόν σας... Τὸ ἔργον αὐτὸ ἐρημητήριον μόνους φύλακας εἶχε τὸν καθαρὸν οὐρανὸν, καὶ τὸν πρᾶσιον φρεανὸν τῶν φνιῶν καὶ ἀνθέων μέσῳ τοῦ ὁποῖου ἐφαίνοντο ἀκόμη χαμηλότερα τὰ μονόροφα κελιά καὶ οἰκῆματα.

— Πόθεν θέλετε τὰ ἀρχίσετε τὴν ἐπισκεψίν σας, ἐξηκολούθησεν ὑποχρεωτικῶς ἡ μοναχὴ.

Δὲν ἤξενα ἰί ν' ἀποκριθῶ, καθόσον ἠγγόνον τὰ τοῦ ἐδσεβοῦς δούλου.

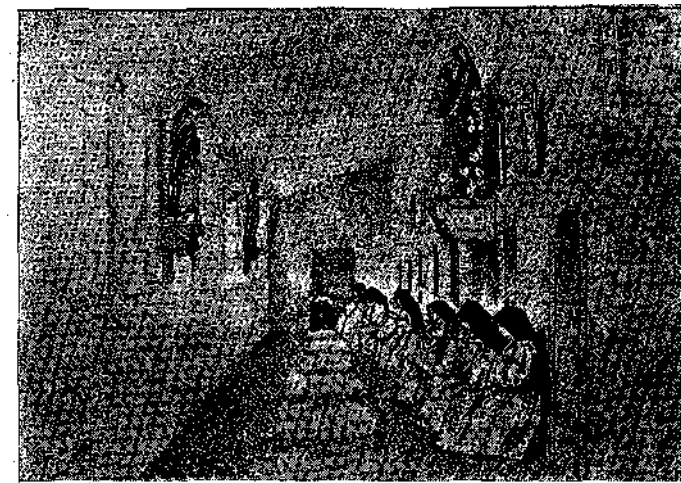
Τὴν στιγμὴν ἐκείνην μία λευκὴ σκιὰ μὲ ἓνα μαῦρον στομαθὸν ἐπροχώρει πρὸς τὸ μέρος μου ὡς θοῦσα μικρὸν χειραμάξιον.

Ἐπεκλήθη πλῆρης σεβασμοῦ πρὸ τῆς διαβάσεώς τῆς, ψιδυρίσσα.

— Καλημέρα, ἀδελφὴ μου.

Ἦ σκιὰ χαμηλώνουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ ἀξιολάτρευτον κίνησιν αἰδημοσύνης καὶ ἀποφεύγουσα τὰ συναντήσῃ βλέμματα ἀνθρώπινα, περιβεβλημένη ὑπὸ ἀγνότητος καὶ γλυκύτητος ἀντιπαρήλθε.

— Σοῦτ', εἶπε μειδιῶσα ἡ «Μι-

Ἄφωνοι πάντοτε αἱ μοναχὰι ἐργάζονται εἰς τὸ κατώφλιον τῶν κελίων των.

Εἰκὼν P. Etcheberry

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΑ

καὶ ἀδελφὴ τῶν Πτωχῶν· αἱ μοναχαὶ ζοῦν ἐδῶ ἐν σιωπῇ.

— "ὦ! εἶπα δὲν τὸ ἤξευρα. Μήπως δὲν ἐπιτρέπετε νὰ συνομιλῶ μαζὶ σας;

— "Ὁχι, ὄχι, ἀπήνησε ζωηρῶς. Ἐμεῖς εἴμεθα ἀπλᾶ δούλαι τῆς Παναγίας, ἐνῶ αὐταὶ εἶναι μοναχαί, αἱ Βεργαδίται.

Καὶ ἄλλαι σκυώδεις, σχεδὸν ἀερώδεις ὑπάρξεις εἰσχιζοῦν τὸν ἀπέραντον κήπον. Δύο λευκαὶ μοναχαὶ ἔσκυτον ἐπὶ τινος ἀγροῦ γεωμήλων, ἐνῶ ἄλλη εἰσῆρχετο εἰς ἕν θερμοκήπιον κραιπίσα ποιήριον. Ἐφαίροντο δραστήριαι καὶ πρακτικαί, πλήρεις μετριοφροσύνης καὶ θείας χάριτος, ὅμοιαι πρὸς τὰς Παρθένους τῶν πρὸ τῆς ἀναγεννήσεως ζωγράφων. Ὑπὸ τοὺς μαγικοὺς δακτύλους τῶν ἢ γῆ ἔκαμνε θαύματα, ὄλος δὲ ὁ κήπος παρείχεν ὄψιν γῆινου Παράδεισου.

— "Ὁλαι αἱ μοναχαὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ κήπου;

— Μάλιστα. Ἀλλὰ γάπτουν ἐπίσης θαυμάσια, κειτοῦν καὶ κἀμνον ἀσπρόροχα λεπτότατα, ἐξάισια... Τὸ κοινοῦ δὲν εἶναι πλούσιον καὶ πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα.

— Ἀλλὰ μετὰ τῶν τοῦλάχιστον αἱ Βεργαδίται δύνανται νὰ δμιλοῦν;

— "Α! ὄχι! Ὅστε μίαν λέξιν, κατὰ τὸν κανόνα.

— Ποτέ;

— Ὁδδέποτε!

Ἐσκεπτόμην ὅποια ἦσαν, ἀπέναντι ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν, τὰ ἄγια αὐτὰ πλάσματα, τὰ ἀπεστερημένα ἐκείνου ἀκριβῶς τοῦ δώρου, τὸ ὁποῖον μᾶς δίδει τὴν συγκίνησιν, τὴν τραγικότητα, ἢ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς! Ἐκουσίως τῶν νεαρῶν καὶ ὄραται ὑπάρξεις κατεδικάζοντο εἰς τὴν θυσίαν νὰ μὴν ἀκούσουν οὐδέποτε μίαν εὐχάριστον φιλικὴν φωνὴν διὰ νὰ τὰς παραμυθίσῃ καὶ εἰς τὴν ἕτι μεγαλειέραν θυσίαν νὰ μένουν ἄφωνοι πρὸ ἐνὸς δυστυχικοῦ πλάσματος, χωρὶς νὰ τολμοῦν νὰ τοῦ εἰποῦν:

«Ἐἶμαι ἐδῶ, ὡς μοιρασθῶμεν τὸν πόνον σου...»

Ζῶσιν ἐντὸς τῶν συγκινητικῶν καλλονῶν τῆς φύσεως καὶ ὅμως εἶναι ἠγακασμένοι νὰ συγκρατοῦν τὸν πόθον τῶν νὰ ἐξυμνήσουν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ.

— "Ἰωσ, εἶπα πρὸς τὴν ἐποχρωτικὴν ἀδελφὴν ἔρχονται ἐδῶ, διὰ νὰ λησμονήσουν εἰς τὴν αἰωνίαν σιγὴν καὶ τὴν προσευχὴν κάποιον μεγάλον πόνον τῶν;

Ἡ μικρὰ δούλη τῆς Παναγίας προσήλωσε τὰ ρεμβώδη μάτια τῆς ἐπάνω μου καὶ ἀπήνησεν εὐχαρῆς:

— "Α! δὲν πιστεύω! Μᾶλλον ἢ κλισίς τῶν τὰς φέρει ἐδῶ... μόνη ἢ κλισίς τῶν καὶ εἶναι εὐτυχεῖς διὰν ἐπιτόχουν αὐτὴν τὴν χάριν.

Φαντασθῆτε ὅτι περιμένουν καὶ δοκιμάζονται ἐπὶ τὸ δόλοληρα ἔτη. Νά! βλέπετε ἐκεῖ κάτω

τὴν μικρὰν ἐκείνην δόκιμον ποῦ σῦρει τὴν χειρὰ μαζαν; Δὲν εἶναι οὐτε εἴκοσι ἐτῶν καὶ ἐχρειώθησαν πολλὰ μέσα διὰ τὰ τῆς ἐπιτρέψουν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτὴν. Ἀλλ' ἦτο τόσον εὐλαβής, τόσον φρόνιμος! Τώρα εἶναι πολὺ εὐτυχής!

Ἡ εὐτυχὴς οὐκ ἀντιπαρήλαθε, μὲ τοὺς ὁμοίους σκυμένους, τὸ πρόσωπον μετὰ δυσκολίας φαινόμενον ὑπὸ τὴν μεγάλην ψάθινον καλύπτει. Τὸ πᾶν ἦτο εἰρηρικὸν καὶ ἁρμονικὸν περὶ τὴν λευκὴν αὐτὴν παρθένον. Καὶ ἡ μαλακὴ ἄμμος ὅπου ἐβυθίζετο τὸ ἄμαξάκι τῆς ἄφινε νὰ περᾶ ἀθορύφως ἢ ὀνειρώδης κηπουρός...

Τὸ εἰκοσαετὲς αὐτὸ παιδίον εἶχε διὰ παντὸς πλέον κλείσει τὸ στόμα του. Εἶχε κλεισθῆ μετὰ δὴν αὐτοῦ τὴν ἀνθῆσιν εἰς τὸ εὐλογημένον, ἀλλὰ παρειαῶδες αὐτὸ βασίλειον τῆς σιωπῆς!

Σὰς εἶπα ἤδη, ὅτι οὐδὲν περιτοίχισμα ἐσημείων τὰ ὄρα. τοῦ μοναστηρίου, ἀνηγεμμένου εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς θαυμασίου δάσους. Καὶ νὰ αἰσθάνεται τις ὅτι αὐτὸ τὸ παιδίον, τὸ τόσον ἐλεύθερον εἰς τὴν ἀνοικτὴν φύσιν ἦτο αἰχμάλωτον ἐνὸς ἀγίου πόθου, μᾶς εὐχῆς!

— Τοῦλάχιστον ἔχουν δικαίωμα νὰ γράφουν;

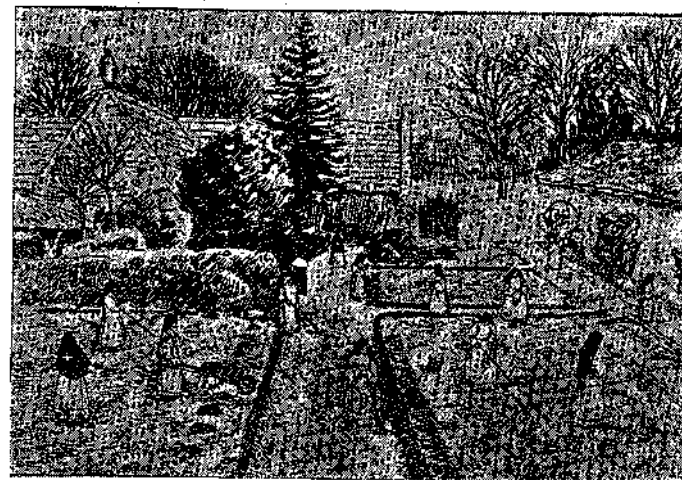
— "Ὁχι, ὄχι, τίποτε. Ἀλλὰ καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν νὰ γράφουν;

Ἠράγματι, μία Μοναχὴ δὲν ἀποφασίζει νὰ γράψῃ τὰς μωρολογίας τοῦ οὐνήθου ἐμπορίου τῶν ἐπιστολῶν... Τὰς λέξεις ἐκείνας, ὡς ἀρνοῦνται τὰ χεῖλη τῶν νὰ προσφέρουν, κρίνουν ὅτι εἶναι ἄσεμνον νὰ ἐμπιστευθοῦν εἰς τὸν χάρτην... Καὶ ὅμως ἐσκεπτόμην τὸ παθητικὸν βιβλίον τὸ ὁποῖον θὰ ἀνέβρουν ἀπὸ μίαν ἁγίαν μοναχὴν Τερέζαν, τῆς ὁποίας ἡ καρδιά θὰ ἐξέφραζε τὸ μαρτύριον καὶ τὴν μακαριότητα τῆς εὐδαιμόνου Σιωπῆς.

Πάντοτε φιλόφρων, ἢ καλὴ Ἀδελφὴ, μοῦ ἔδειξε τὸ Ὀμιλητήριον, μικρὸν λευκὸν ξεκῶνα ἀβεστόχριστον μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς σιγῆς-γυμνόν, ἀπλοῦστατον καὶ ὅμως εὐχάριστον μετὰ τὸν ἀνθοστεφῆ δρίζοντά του... Ὀμιλητήριον!.. Τίτλος σκληρῆς εἰρωτίας, ἀντίθετος πρὸς τὸ παράδοξον αὐτὸ μοναστήριον, τὸν εὐλαβῆ αὐτὸν οἶκον, ὁποῦν ἢ δμιλλὰ ἐφυγαδεύθη.

— Ἐδῶ αἱ μοναχαὶ δέχονται τοὺς συγγενεῖς τῶν. Πατέρα, μητέρα καὶ ἀδελφούς, ἀπαξ τοῦ ἔτους. Καὶ μόνον αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἔχουν δικαίωμα νὰ δμιλήσουν.

Καὶ ἠγόρουν τί αἱ οὐκαὶ αὐταὶ τῆς σιωπῆς ἠδύναντο νὰ εἴρουν διὰ νὰ εἰποῦν εἰς τὰ προσφιλῆ ἐκεῖνα ὄντα, μετ' ὧν πᾶσα ζῶσα κοινωνία εἶχε κοπῆ ἐκτὸς τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς ἡμέρας... Ἰωσ τίποτε ὑποθέτω... Ἐκτὸς τῶν φροντίδων τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ θανάτου, ποῖα ἀντικείμενα ἦσαν ἵκανα νὰ διακόψουν τὴν εὐλαβῆ καὶ βαρεῖαν αὐτὴν σιωπὴν ἢ ὅποια περι-

Εἰς τὸν κήπον σιωπηλαὶ σκάπτουν αἱ λευκαὶ ὑπάρξεις.

τοίχιζε τὰς σκέψεις ὄλων αὐτῶν τῶν καλογραιῶν!

Ἐπεσκέφθη ἔπειτα τὸ ἐσπιατόριον, μακρὸν καὶ στενόν, μὲ θαλπερὰν ἀιμόσφαιραν, μὲ ξυλίνοισι καθαρῶς τραπέζας, τῶν ὁποίων οἱ πόδες ἐχώνοντο εἰς τὴν μαλακὴν ἄμμον.

Τὰ ἐπιτραπέζια εἶχον τοποθετηθῆ. Ποτήρια σκοτεινοῦ ἐρυθροῦ χρώματος, μαχαίρια, κουτάλια καὶ πηροῦνια ξύλινα, πιάτα καὶ κύπελλα σιλιπνὰ ὄραϊον πορτοκαλλοειδοῦς χρώματος, ὅλα αὐτὰ ἔδιδον τὴν ὄψιν ἐορτῆς εἰς τὴν ταπεινὴν αἴθουσαν τῶν ἐστιάσεων. Πρὸς τοῦτοις διὰ τῶν παραθύρων ἐφαίνετο τὸ μαγικὸν πανόραμα τῶν ἀνθέων, τῶν φυτῶν θάμνων καὶ δένδρων, καλλιεργούμενων κατὰ μικροὺς κήπους, διότι ἐκάστη Βεργαδίτη εἶχε τὸν ἰδικὸν της.

Ὁδδέποτε καὶ οὐδαμοῦ ἄλλοῦ εἶδα τριαντάφυλλα, ἡλιοτρόπια, ρεζεδὰς, θυμαριάς, καπονταίνους, ἀγκολίννας καὶ ὅλα τὰ ὄραϊα κηπευτικὰ ἀνθῆ τῆς ἐποχῆς, ἐναρμονισμένα, ὡς πρὸς τὸ ἄρωμα καὶ τὰ χρώματά των, μὲ τοὺς εὐλαβεῖς ἐκείνους τόπους τῆς σιωπῆς καὶ τῆς προσευχῆς. Καὶ ἡ καλὴ ἀδελφὴ βλέπουσα τὰ θαμβωμένα βλέμματά μου εἶπε.

— Βλέπω ὅτι πολὺ ἀγαπᾶτε τὰ ἀνθῆ. Δοιοῦν θὰ σὰς προσφέρω μίαν ἀνθοδέσμην ἐκ μέρους τῶν.

Καὶ διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ δῶρον τῆς προσέθηκε διὰ σιγῆς φωνῆς.

— Καὶ θὰ προσευχόμεθα ὑπὲρ ἡμῶν.

Τὴν σιγμὴν ἐκείνην ὁ κῶδων ἐσήμανε... Καὶ βραδέως αἱ λευκαὶ οὐκαὶ ἐγκαταλείψασαι τὰ ἔργα των, ἐσταύρωσαν τὰς χεῖρας ὑπὸ τὰς εὐρείας περιχειρίδας καὶ μετὰ τὸ μέτωπον σηπητόν, τὸ βῆμα ἐλαφρὸν ἐπὶ τῆς ἄμμου, ὄλισθαινον πρὸς τὸ παρεκκλήσιον.

— Ἐλθετε, εἶπεν ἡ φίλη μου χαμηλοφώνως. Εἶναι ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς... Μετ' ὀλί-

γον θ' ἀκούσῃτε καὶ τὴν φωνὴν τῶν.

— Τὴν φωνὴν τῶν! Δοιοῦν δμιλοῦν;

Καὶ ἡ μικρὰ ἀδελφὴ ἀσπυρῶς μοῦ ἀπήνησεν.

— "Ὁχι δὲν δμιλοῦν, προσεύχονται.

Ἡ φωνὴ τῆς προσευχῆς δὲν ἦτο δι' αὐτὰς φωνὴ ἀνθρωπίνη, ἀλλ' ἱερά, προσεγγίζουσα αὐτὰς πρὸς τὸν Θεόν.

ὦ! οἶς, ὅσοι πιστεύοντες, νομίζετε ὅτι γνωρίζετε νὰ προσεύχεσθε καὶ οἶς οἱ ἀδιάφοροι, οἱ ἄθεοι, ὅπου δὲν θέλετε νὰ προσεύχεσθε καθόλου, ἔλθετε, διὰν ἢ ἡμέρα σβύνει, εἰς ἕνα μικρὸν παρεκκλήσιον φηρωμένον εἰς τὴν καρδίαν δάσους ἀπεράντου μεθυστικῶν πνεύμων ἔλθετε ν' ἀκούσῃτε τὰς τραγικὰς αὐτὰς λέξεις ποῦ ψάλλον σιόματα διὰ παντὸς κλεισμένα εἰς αὐτὰς τὰς ἀγρὰς φωνὰς αἱ ὁποῖαι φιλαργυρώτατα φυλάσσονται μόνον διὰ τὴν προσευχὴν, μόνον διὰ τοὺς ἔμους τοῦ Ὑψίστου, ἐπάρχει τόση εὐλάβεια, τόση γλυκύτης, ὥστε σπαράσσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν τῶν βεβήλων θνητῶν.

ὦ! ἀσφαλῶς αἱ συγκινητικὰ τῶν λέξεις ἀναβαίνον γρήγορα μέσα ἀπὸ τὸ δάσος καὶ ἔρχονται εἰς τὰ θεῖα ὦτα.

«Ἁγία Μαρία, μήτε τοῦ Θεοῦ, προσεῖχον, δι' ἡμᾶς

Ἄλλοτε αἱ μελωδικαὶ φωναὶ τῶν ὑφούνται ὡς μία ἐπέιγουσα ἱεσοῖα καὶ ἄλλοτε χαμηλοῦνται καὶ σβύνουν ὡς ἀπογοητευμένα... Ναι εἶχε δίκαιον ἢ ἀγαπητὴ ἀδελφὴ... δὲν δμιλοῦν προσεύχονται!

— Θέλετε νὰ ἰδῆτε τὸ κοιμητήριόν μας; Διεσχίσαμεν ἀνθισμένας δειροστοιχίας, διεσκελισάμεν μικρὰν θύραν καὶ ἐβρέθημεν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο μέρος. Ὑψηλαὶ κυπρίδες ἀνθῆ ῥόδινα, ὀδρανὸς πορφυρωμένους καὶ κάτω λεπτὴ ἄμμος. Ἰδοῦ ποῦ, διὰ τὸν τελευταῖον ἔπνον τῶν, ἀναπαύονται αἱ προσφιλεῖς αὐταὶ ὑπάρξεις.

Ὁδδὲν μνημεῖον, ἐπιγραφή οὐδεμία. Μικρὸς σωρὸς ἄμμου, καὶ ἕνας σταυρὸς πρωτογενῆς, ἕνα παιδικὸν ἄδυρμα, δύο σταυρωτὰ γραμμὰ ἀπὸ κορχύλια!

Καὶ ἐγὼ παρειαῶδες τοὺς τάφους τοῦτους τόσον συγκινητικῶς ἀπλοῦς, ἐν μέσῳ τοιαύτης πλουσίας φύσεως, εἰς ἰσοχασμὸς μόλις ἀκούμενος καὶ ἔπειτα ἐνδυναμωθεὶς ἀποτόμως, πλησιάζων πρὸς ἡμᾶς, μ' ἐξέπληξεν.

— Μὰ πῶς! ἔρχονται αὐτοῖντα ἐδῶ;

— "Ὁχι! εἶπεν ἡ μικρὰ ἀδελφὴ περισσότερον ἐκπληκτος.

Καὶ τότε ὑψώσασαι τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδομεν

ἐπερ τὰ παρθετικὸν κοιμητήριον ἱταμένην εἰς τὸν χλιαρὸν καὶ γλυκὸν ἀέρα τῆς ἐσπέρας ἐν πτηνῶν... Ἐν ἀπὸ τὰ ὄρατα πτηνὰ τῆς Γαλλίας, φέρον ἐπὶ τῆς γυγναϊαίας του ράχεως κάποιον ἥρωα.

Αἱ ἄγρια παρθένας ἦσαν ὅλαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ δὲν ἀντελήφθησαν τὸ θέαμα τοῦτο.

Ἄν ἔβλεπον ἄρα γε τὸ ἀεροπλάνου θὰ ἠδύνατο νὰ συγκρατήσουν μίαν κραιπνὴν ἐκπλήξεως καὶ θανατοῦ; Γνωρίζουν τί σημαίνει ἐν τοιοῦτον μηγάνημα; Ὅτι καθ' ἡμεῖς σιγμὴν θυοιάζον τὴν ζωὴν των εἰς τὴν οὐρανὴν, διὰ τὸν Θεόν, ἄλλοι θυοιάζον τὸ αἷμα των πρὸς κατάκλισην ἐνὸς ἰδανικοῦ;

Τὸ λυκόφως ἔπιπτε. Μὲ λύπην μου ἐγκατέλειπα τὸ καταφύγιον τῆς Σιωπῆς, βλέπουσα δὲ τοὺς ἀναφανομένους ἀστέρας, ἐκεκτόμην:

«Ἐκεῖ ἐψηλά, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ συναντιῶνται ὅλαι αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων.»

Υποση

AN—PIINT.

70 ΕΤΩΝ ΓΡΑΙΑ

ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΝΕΑΝΙΚΟΝ

Πλεῖστα ὅσαι σκευαῖαι πωλοῦνται καὶ διαφημίζονται ἀπὸ φαρμακεμπόρων, ἰατρῶν καὶ μυροποιῶν, πρὸς διατήρησιν τοῦ ὠραίου δερματός τοῦ προσώπου. Ἐξ ὧν ἡμῶν αὐτῶν ἐλάχισται, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν οὐδεμίαν, ἐκπληροῦν τὰς ὑποσχέσεις τῶν ρεκλαμῶν. Ἐξ αὐτῶν λαβοῦσα ἀφορμὴν μία Γαλλίς 70τούτης διαμένουσα ἐν ἐπαρχίᾳ, ἔγραψε πρὸς τὴν διευθυνσιν τῶν «Χρονικῶν» τὰ ἑξῆς:

«Τὸ μυστικὸν τῆς οἰκογενείας μας».

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀπὸ μητρὸς εἰς κόρην εἴμεθα γνωσταὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν δροσερότητα καὶ ὠραϊότητα τοῦ δερματός μας καὶ πρὸ παντὸς διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ προσώπου μας εἰς ἀνθηροτάτην κατάστασιν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν. Ἀπὸ τινος δὲ χρόνου εἰς πολλὰς φίλας μας αἱ ὁποῖαι ἀηδίασαν τὰς ἀτελεσφόρους καὶ τὸσον ρεκλαμαζομένας σκευαῖας, ἐδώσαμεν τὴν συνταγὴν μας, τὴν ὁποίαν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν διατηροῦμεν ὡς οἰκογενειακὸν μυστικόν.

Ἦδη δὲ, ἐπειδὴ ἐσκέφθημεν, ὅτι κανέν συμφέρον δὲν ἔχομεν νὰ τὴν χρυτῶμεν μόνον δι' ἡμᾶς, εὐχαρίστως τὴν ἀνακοινοῦμεν, πρὸς τὰς φίλας ἀναγνωστρίδας.

Εἶναι ἀπλουστάτη. Ἀγοράσατε ἀπὸ τὸν φαρμακοποιὸν σας 60 γρ. ὕδατος ρόδων, 60 γραμ. ἄνη οζοίν και 3 1/2 γραμμ. βάμματος Βενζοΐνης καὶ τὰ ἀνάμιγνύετε μόναι σας. Ἀνακατεύετε καλὰ τὴν διάλυσιν καὶ θέτετε

ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δερματός σας πρῶτ καὶ ἑράδου μὲ ἓνα βαμβυκερὸ ὑφασμα.

Νὰ εἰσθε δὲ βέβαιαι ὅτι εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τῶν 8 ἡμερῶν, θὰ σας ἐρωτοῦν οἱ γνώριμοι πῶς τὸ πρόσωπόν σας ἤλλαξε τόσον εἰς δροσερότητα καὶ ἀπαλλότητα.

Τὴν συνταγὴν ταύτην ὄχι μόνον ἐξ ἰδίας πείρας ἐδοκιμάσαμεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φίλων μας. Μὲ αὐτὴν τὴν ἀπλουστάτην σκευαῖαν, ὄχι μόνον τὴν δροσερότητα τοῦ δερματός διατηροῦμεν, ἀλλ' ἐθερκεύσαμεν τὰς ἀκμᾶς, (σπυράκια) καὶ τὰ ἐκζέματα. Εἶναι ὠρισμένως τὸ ἰδεῶδες θεραπευτικὸν τοῦ δερματός. Ἡ συνταγὴ εἶναι παλαιὰ δοκιμασμένη καὶ ὀλιγοδάπανος.

Μία ἐπαρχιώτης.

ΒΛΕΦΑΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΟΦΘΕΙΣ

Πολλὰ ὠραῖα πρόσωπα χάνουν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ζωηρῶν, γραφικῶν ὀφθῶν καὶ βλεφαρίδων. Δυνατὸν μάλιστα καὶ νὰ ἀσχημίζονται σημαντικῶς, ἂν αἱ τρίχες εἶναι πολὺ λεπτὰί, ἀδιόρατοι καὶ ἀραιαί.

Ἀποκλειστικὸν λοιπὸν φάρμακον πρὸς ἐπαύξησην καὶ ἐνδυνάμωσιν τῶν ὀφθῶν καὶ βλεφαρίδων, συνιστάται τὸ κάτωθι φάρμακον, δι' οὗ δέον νὰ ἐπαλείφονται ἐλαφρὰ τὴν ἐσπέραν ἀρὰ διήμερον, μὲ ἓν λεπτὸν πινέλον.

Huil de ricin 10 gr. Azotate de pilocarpine 0, gr. 20, Teinture de cantharides 5 gouttes.

MATTINATA

L'aurora bianca vestita

Ἡ χαραυγὴ στὰ κάτασπρα νινυμένη χύνει τραυγῶρα δροσοδύσστη εὐωδία τοῦ Ἡλίου τὸ φῶς, περὶφανα προομένει γιὰ τὰ χαϊδέρη, τ' ἄνη, τὰ κλαδιά.

Καὶ σὺν θαρῶ κρυφὰ συγκινημένος τὸ χρῶμα σου γλυκεῖά μου χαραυγὴ γιὰ κείνη τραγουδάω λυπημένος ὁποῦ κοιμᾶται σιτὸν ὕπνο τὸ βαθύ...

Ντύσου τὴ κάτασπρη, καὶ οὐ χλαμίδα Ἄκου τὸ δύστυχο τραγουδιότη, λείπει, ὁποῦ λείπει, τοῦ Ἡλίου ἢ ἀκίδα γεννιέται ἢ ἀγάπη, ὅπου εἶσαι σὺ...

Ζάννθος

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΛΟΥΤΗΣ

Ο ΣΥΜΜΑΧΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγ.)

Τὴν ἐπομένην περὶ τὴν 1ην τῆς πρώτης ἀναχωρεῖ τὸ Σύνταγμα μας, ἔχον σειρὰν ἐφεδρείας, προπορευομένων τῶν 3ου καὶ 7ου Μάχη σήμερον πρὸς τὸ ἰδικόν μας μέτωπον δὲν γίνεται. Ἡ μεραρχία διέρχεται μέσω χαρδρῶν καὶ ὕψηλῶν ἀποκρήμνων μερῶν κατ' ἄνδρα, τὸ δὲ πυρσοβλικὸν μὴ δυνάμενον νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ, ὡς ἐκ τοῦ ἀνωμάλου ἐδάφους, ἀκμναι μεγάλου κύκλου. Περὶ τὴν 5ην ἀπογευματινὴν εὐρισκόμεθα εἰς πολὺ ὕψηλούς λόφους καὶ ἀποκρήμνους, ὅπου καὶ ἐκεῖ ἀναπτυσσόμεθα μέχρι νεωτέρας διαταγῆς. Ἀπὸ μακρῶν εἰς τὸ ἀριστερόν, ἡ τετάρτη Μεραρχία ἀκούεται μαχομένη, καθ' ὅλην δὲ τὴν σημερινὴν ἡμέραν οἱ ἀξιωματικοὶ μας ὅλοι ἀνέρχονται εἰς τὴν κορυφογραμμὴν καὶ μὲ τὰ διοπτρα διακρίνουν πέραν μακρῶν τὸ Κιλίκι.

Τέλος ἀρχίζει νὰ νυκτῶν καὶ ἐτοιμαζόμεθα νὰ κατκλιθῶμεν. Ἐκκτος δὲ ἐξ ἡμῶν ζητεῖ καὶ εὐρίσκει τὸ κατάλληλον δι' αὐτὸν ἔδαφος κατόπιν τριήμερου ἀϋπνίας, ὅπως ἀναπαυθῶμεν. Περὶ τῆς 7ην μ. μ. ἔπιπτος ἀγγελιοφόρος τῆς Μεραρχίας μας φέρει διαταγὴν ὅπως ἐκκινήσῃ ὅλο τὸ Σύνταγμα καὶ μετὰ νυκτοπορίαν φθάσῃ περὶ τὰ ἐξημερώματα εἰς τὸ δεξιὸν τῆς 4ης Μεραρχίας, ἡ ὁποία εἶχε προχωρήσῃ καὶ αὐτὴ ἀρκετὰ πρὸ τῶν χερκωμάτων τοῦ Κιλίκι. Αἱ κουβέρται λοιπὸν ἐδένοντο εἰς τοὺς γυλιούς καὶ οἱ λόχοι μετ' ὀλίγον εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς τὸ Σύνταγμα. Συναντῶμεν οὕτω ἀμέσως τὴν νύκτα ἀνερχόμενοι καὶ κατερχόμενοι διαφόρους ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους πότε πίπτων ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ πότε διολισθίτων εἰς πολλῶν μέτρων ἐξθος.

Ἀρ' οὐ κατ' ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἐκάμομεν ἄλλο εἰμὴ νὰ προχωροῦμεν, περὶ τὴν 3 1)2 πρωινήν ὡραν ἐφθάσαμεν τὴν κάτω πεδιάδα καὶ ἐκάμομεν στάσιν, ὅπως συγκεντρωθῶσιν οἱ λόχοι, κατ' ὅτι εἶχον δισκορησθῆ. Εἶναι ἀκόμη πρῶτ καὶ δὲν διακρίνομεν τὰ μέρη καλῶς. Οἱ λόχοι δικτάσσονται νὰ ἀναπτυχθῶν καὶ νὰ ἀρχίσῃ ἡ προχώρησις πρὸς μάχην. Δὲν παρέργεται δὲ ἡμίσεια ὡρα καὶ μᾶς ἐργεταὶ βροχὴ σφιχρὰ ἀπὸ τοὺς ἀμυνομένους βουλγάρους. Κατ' ὅλο τὸ μέτωπον εἶχον ἀρχίσει ἡ μάχη. Ὁ λόχος μας μὲ τὸν λοχαγὸν ἐπὶ κεφαλῆς πορεύεται πρῶτος, καταλαμβάνομεν δὲ τὰ χερκώματα αὐτοῦ, ἀλλὰ μένομεν ἐκεῖ, προφυλασσόμενοι ἀπὸ τὰ διαρκῆ πυρὰ

τοῦ ἐχθρικοῦ πυροβολικοῦ, καθόσον διεθόντος ὀλίγον πρὶν Βουλγαρικοῦ ἀεροπλάνου ἐπεσημάθησαν τὰ μέρη ἅτινα κατείχομεν καὶ οὕτω ἤρχισαν βάλλοντες καθ' ἡμῶν πυρὰ ὀμβρῶν. Ἐνῶ δὲ εὐρισκόμεθα γονυκλινεῖς, προφυλασσόμενοι καὶ συζητοῦντες πότε θὰ ὑποχωρήσῃ ὁ ἐχθρὸς, αἰφνης μία βολιδόφορος ὄβις ἐρχαγεῖσα ἀνωθι ἡμῶν μᾶς ἀνεστάτωσεν. Ἐγὼ ἔπεσα χαμαὶ βληθεὶς ὑπὸ βλήματος διεθόντος τὴν ἀριστερὰν ὤμοπλάτην, διαπεράσαντος τὸν πνεῦμονα καὶ ἐξεθόντος μεταξὺ τοῦ τετάρτου καὶ πέμπτου μεσοπλευρίου. Ἐμεινα ἀναίσθητος ἐκ τῆς αἰμορραχίας, τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἐπληγώθησαν δύο δεκανεῖς καὶ τέσσαρες στρατιῶται τῆς διμοιρίας μου. Ἐγὼ μετὰ τὸν τραυματισμὸν ἔμεινα ἐκεῖ ἐπὶ δίωρον περίπου εἰς ἀφκίαν, καὶ ἀφ' οὗ μὲ περιέδεσεν ὁ ἰατρός κ. Γραμμένος μὲ ἔστειλαν ἐντὸς κουβέρτας εἰς τὸ ὑπαίθριον χειρουργεῖον, ἀπέχον 1 1)2 ὡραν περίπου ἐκεῖθεν. Μετὰ δύο ὡρας ἀφ' οὗ συνήλθον εὐρέθην δεδεμένος εἰς ὄλο τὸ στῆθος καὶ ἐντὸς ἀχυρῶνος τουρκικῶ. Μὲ ἐπεσκέφθησαν δὲ οἱ ἰατροὶ ἐκεῖ καὶ ἀφοῦ ἤλλαξαν τὸ τραῦμα, συναμίλου γερμανιστὶ μὲ τὸν Διευθυντὴν τοῦ χειρουργεῖου, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἐννοήσω. Ἡ δίψα μὲ εἶχε τρελλάνει καὶ ἐζήτου ἐπανειλημμένως νερό, ἀλλὰ νεωτέρα διαταγὴ τοῦ χειρουργοῦ ἐπέτασσε νὰ μὴ μοῦ δίδουν, εἰμὶ ὀλίγας σταγῶνας φιντασθῆτε λοιπὸν τὸ μαρτύριόν μου. Τὸ δὲ γεῦμα μου ὤριζετο εἰς ζωμὸν καὶ γάλα. Ἐξηπλωμένος ὅπως μὲ ἐτοποθέτησαν, ἔμεινα ἐντὸς τοῦ ἀχυρῶνος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλ' ὄλοι οἱ πλησίον ἀχυρῶνες ἦσαν πλήρεις τραυματιῶν καὶ δὲν ἤκουέ τις εἰμὴ βογητά, φωνάς, καὶ κλαυθμούς. Τὸ Κιλίκι μᾶς ἐρχγε πολλούς. Ἦτο ἀπελπιστικὸν τὸ θέαμα, ἀλλὰ παντοῦ καὶ πάντοτε ὑπομονὴ χρειάζεται. Περὶ τὴν τρίτην ἡμέραν οἱ εὐρισκόμενοι δεξιά μου καὶ ἀριστερὰ δύο τραυματῆται εὐρέθησαν νεκροὶ καὶ τὰ πτώματα των ἐπὶ δέκα ὀλοκλήρους ὡρας ἔμεινον πλησίον μου, κατ' ὅτι οἱ τραυματιοφορεῖς δὲν ἀντελήφθησαν τὸν θάνατον αὐτῶν ἀπὸ τῆς νυκτός, καὶ μᾶλλον ἴσως δὲν εἰργάζοντο ὅπως ἔπρεπε. Ἀλλὰ τί τὰ θέλετε, αὐτὰ ἔχει ὁ πόλεμος, καὶ δὲν πρέπει τίποτε νὰ μᾶς πτοῖ. Περὶ τὴν μεσηδριάν μᾶς ἐπισκέπτονται πάλιν οἱ ἰατροὶ καὶ εἰς τὸς δυναμένους νὰ διαμετακομισθῶν δίδουν εἰσητήρια διὰ τὰ ἐν Θεσσαλονίκῃ Νοσοκομεῖα· ὁ ἰατρός δὲν μὲ ἐκρινεν ὡς δυνάμενον νὰ μετακομισθῶ λόγῳ τῆς

σοβρότητας του τραύματός μου, αλλά μετά τας πολλαπλὰ παρακλήσεις και διαμαρτυρίας μου, ότι εις τον άχυρώνα αυτόν ήμην χειρότερος, με ένεγραψε τέλος και έμένα εις τον κατάλογον της μετακομίσεως και περι την 4ην άπογευματινήν έφθασαν τὰ μεταγωγικά ζώα, φορεία και λεωφορεία και δι' αυτών όλων των μέσων μὰς μεταφέρουν εις την πλησιέστερον στάσιν του σιδηροδρόμου, όπου έπεριμένον την άριζιν του τραίνου. Δεξιά και άριστερά της γραμμής έχουν άποθήκη τὰ φορεία, και οι δυνάμενοι να βυθίζουν έχουν καθήση εις διάφορα μέρη. Το θέμα ήτο λυπηρόν και μελγχολικόν· 400 περίπου τραυματίαι σοβαρώς και μη να κείνται κατά γης. Άλλοι να βογγούν και άλλοι μετά λύπης να συνομιλούν κατόπιν της πρώτης μάχης με τον σύμμαχον. Την 9ην μ. μ. φθάνει το τραίνο φέρον και άλλους τραυματίας. Είναι Σερβικόν με νοσοκόμους και νοσοκόμους Σέρβους· ένα, ένα τὰ φορεία μεταφέρονται έντός του τραίνου και μετά μίαν και ήμισιαν ώραν περατωθείσης της επιβιβάσεως αναχωρούμεν με πολύ μικράν ταχύτητα, ενώ έντός του τραίνου άλλος ζητεί νερό, άλλος οίνον και καπνόν, και άλλος πονεί, οι δέ Σέρβοι ό,τι ήδύναντο έκαμνον, διὰ να μὰς ευχαριστήσουν.

Την 3ην πρωινήν φθάνομεν εις τον Σταθμόν Θεσσαλονίκης. Από τὰ παράθυρα δέ διακρίνομεν όλα τὰ καταστήματα ανοικτά με φωτα δεξιά και άριστερά. Μὰς άνέμενον, κυρίκι δέ δεσποινίδες άρκεται και κίνησις ζωηρά. Μόλις το τραίνο έστάθμευσεν άνηλθον επάνω διάφοροι κυρία και δεσποινίδες και μὰς προσέφερον γάλα, λεμονάδες, λουκούμια, μπισκότα κτλ. Άπορούμεν όλοι πώς κατ' αυτήν την ώραν εύρίσκοντο επί ποδός, διὰ να μὰς περιποιηθούν. Έξω δέ του σταθμού κόσμος πολλός διαφόρων φυλών, Έβραιοί, Τουρκοί, Έλληνες μὰς μετέφερον από του Σιδηροδρόμου εις τὰ αυτοκίνητα, και από εκεί εις τὰ Νοσοκομεία. Καθόλου περίεργον ότι έδειξαν μέγα τὸ ένδιαφέρον αυτών, διότι ήταν ευχαριστημένοι άπαραπάντες διὰ την εκδίωξιν των κακούργων και διὰ τὰς νίκας του στρατού μὰς. Προσήλθον αυθόρμητοι οι Ισραηλίται και Τουρκοί όπως βοηθήσουν διὰ την μεταφοράν των τραυματιών και περιποιησιν των. Με μετέφερον εις τὸ Νοσοκομείον του Έρυθρού Σταυρού (Idadié) ώραιον κτίριον, πρώην Σχολή τουρκική. Ένταύθα ένοσηλεύοντο 500—600 τραυματίαι. Έπειδή δέ ο χώρος δέν επήρκει, έθεσαν κλίνας και εις τούς διαδρόμους του Νοσοκομείου ως διευθύντριαν είχομεν την Δκ Βαρουζάκη εις δέ τούς διαφόρους θαλάμους επέβλεπον άλλοι Κυρίκι και Δεσποινίδες της Θεσσαλονίκης. Εις τον θαλάμόν μου είχομεν την Κυρίαν Κατσιργα Μελλά, Ιατρόν, χειρούργον δέ τον κ.

Γερουλάνον Αρχίατρον, όστις μὰς επεσκέπτετο συνεχώς. Κατά τὸ διάστημα της ένταύθα διαμονής μου ήνοηλόμην υπό δυσπνοίας και βήχους δυνατού, μου είχαν δέ δόση κόνεις τινος όπως με ελαφρώσουν, αλλά τίποτε, κημμία βελτίωσις δέν επήρχετο και δυσανασχέτου. Έν τούτοις παρηγορούμεθα σημαντικώς, διότι καθ' εκάστην μὰς επεσκέπτοντο Κυρία και Κύριοι κομίζοντες διάφορα αντικείμενα και γλυκίσματα χάριν των τραυματιών. Ιδιαίτερώς πρέπει ν' αναφέρω και όμολογήσω τὸ πολὺ ένδιαφέρον, όπερ έδειξαν οι πρώην γείτονές μὰς του Αγίου Γεωργίου. Και Όλγα Ιατρού, κ. Νικοτού, κ. Δαλαβέρης και Δες Ιατρού, Ανδρομάχη Κοκίνου, Θεόλα Ζαμάνου, Ευχγγ. Νικοτού, αληθώς άκούραστοι και εις άκρον περιποιητικά ως νοσοκόμοι, μὰς επεσκέπτοντο δέ καθημερινώς κομίζουσαι καπνά και διάφορα γλυκίσματα· τούτο δέ έγινε το εις όλους τούς τραυματίας έν γενεί, ότινες είχαν γνωρισθί με τούς φιλοτίμους Θεσσαλονικείς. Ευρισκόμεθα μεν μακράν των συγγενών και φίλων, αλλά άντεκατέστησαν τὰς μητέρας, αδελφάς και φίλους μὰς οι Θεσσαλονικείς, ότινες έδειξαν, ότι αναγνωρίζουν τούς κόπους, κκουγίς και θυσίας και υπέστη ο στρατός προς άπελευθέρωσιν των, και ειργάζοντο υπερκνηρώπως από πρώις μέχρι βραθείας νυκτός.

Μετά δεκαπενθήμερον διαμονήν μου έν τῷ Νοσοκομείῳ τούτῳ, μετεκομίσθην διὰ της «Αλβανίας» εις τὸ Αρσακείον νοσοκομείον των Αθηνών κατόπιν ενεργειών των οικείων μου ίνα εύρίσκωμι πλησίον αυτών.

Την 5ην Ιανουαρίου, 1ην μ. μ. ανεχωρήσαμεν διὰ Πειραιά, έν όλω 506 τραυματίαι διὰ της Αλβανίας με αναλόγως ελάχιστον προσωπικόν. Η περιποίησις ήτο άρκετή, ευκίνητος δέ ο άρχινοσοκόμος Λοχίας Αλιφέρνης, όστις έτρεχε καθ' όλα τὰ διαμερίσματα, ίνα επιβλέπη και αλλάσση τὰ τραύματα. Το άπόγευμα όμως είχομεν θύελλαν, βροχήν και τούτο ήνάγκασε τον πλοίαρχόν μὰς ν' αλλάξη δρομολόγιον και διήλθε μέσω Χελκηδος. Το δέ Σάββατον περι την 4ην μ. μ. έφθάσαμεν εις Πειραιά, όπου μὰς άνέμενον εις την προκυμαίαν ο Αρχίατρος κ. Αρνώ μετά του προσωπικού, των Αυτοκινήτων και και Νοσοκομιακών τραίνων. Επιβιβασθέντες μέσω του πλήθους ζητωκραυγάζοντες, εξεινήσαμεν και σταθμεύσαντες εις τὸ Θησεϊον, επιβιβαζόμεθα εις Νοσοκ. τραίνα, άτινα μὰς μεταφέρουσι διὰ των οδών Έρμου και Αθηνάς, όπου τὸ πλήθος εξεργάγη εις ζητωκραυγὰς και χειροκροτήματα μόλις μὰς είδεν, ενώ άλλοι εξήγαγον τούς πέλους, γραίει δέ τινες έδάκρουν διὰ τὸ συγκινητικόν θέμα της μετφοράς εκκτοντάδων τραυματιών, του πολέ-

μου. Περι τούς 40 τραυματίας μὰς τοποθετούν εις τὸ Αρσακείον Παρθεναγωγείον, άφου πρώτον μὰς ήλλαξαν, έπλυναν και επέδεσαν τὰ τραύματά μὰς, ειτα δέ ήσυχάσαμεν εις τὰς αναυτικάς όντως κλίνας του κ. Αρνώ. Την επομένη με επισκέπτονται οι Ιατροί κ. Αναγνωστοπούλος, Τσοκόπουλος, Παντόπουλος και Λοβέρδος μετά του Επιτήμου Αρχίατρου κ. Φωκά χειρούργου. Με εξετάζουν δέ επανελημμένως και άκροαθέντες τον θώρηκα ανακαλύπτουν έντός αυτού περισειάν άχρήστου αίματος, δηλαδή εύρον αιμοθώρηκα πράγματι επικίνδυνον, τον όποιον οι έν Θεσσαλονίκη Ιατροί δέν διέγνωσαν φαίνεται επαρκώς. Ο κ. Φωκάς μου ενεργεί συνεπώς την πρώτην παρκεντήσιν εις την άριστεράν πλευράν και εξαγει 380 γραμμάρια αίματος άχρήστου και επιβλαβούς. Η δύσπνοια τότε και ο βήχας ελαττώνται και μετά 12 ήμέρας ο χειρούργος Ιατρός κ. Τσοκόπουλος εκτελει δευτέραν τοιαύτην και εξαγει και αυτός 440 γραμμάρια ότε πλέον εξαλείφεται και δύσπνοια και βήξ, έκτός ολίγων μικρών ένοηλήσεων των πνευμόνων. Η τροφή μὰς είνε άρκετά καλή πρό παντός των διατελούντων υπό δίαιταν, άπαρτιζομένη εξ ώων, ζωμού, κρέατος, κρέμας, γαούρτης, κτλ. Έν τούτοις ως παντού και πάντοτε υπήρχον και εδῶ οι δυσηρεστημένοι και τὰ παράπονα δέν έλειπον, άτινα όμως ή καλή και επιτηδεία πάντοτε εις όλα Διευθύντρια Κυρία Βαρουζάκη υποσχόμενη ενήργει καταλλήλως και εξοικονομει την περιστάσιν και δέν μὰς έλειπε τίποτε. Ούτω δέ έκτός της τακτικής τροφής καθημερινώς είχομεν ποτε σιγάρα, ποτε καρμέλες, σοκολάτα και γλυκίσματα από διαφόρους δωρητάς χάριν των τραυματιών. Εκτός όλων τούτων ή καλή Διεύθυνσις μὰς διωργάνωσε και άρκετάς συναυλίας εκ των καλειτέρων μὰς καλλιτεχνών. Η Κυρία Βαρουζάκη από της 7ης πρωίνης έρχομένη διερχεται πρώτον όλους τούς θαλάμους επισκεπτομένη ένα έκαστον άσθενή, ίνα μάθη πώς επέρασε τί κάμνει και τί χρειάζεται, σημειώνουσα εις τὸ πρόχειρον σημειωματάριόν της, ό,τι δεί και ούτως έρχομένη κατόπιν με τον Ιατρόν αναπληροί άπάσας τὰς σημειωθείσας έλλείψεις και άνάγκας, την δέ μεσημβρίαν μὰς επισκέπτεται και έν ώρα του γεύματος πάλιν και παρηγορεί άν τὰ πάντα έχωσι καλώς περι δέ την 9 μ. μ. ώραν, άφου ήθελε πρώτον επισκεφθί και πάλιν τούς τραυματίας έφυγε διὰ να αναπαυθί τὰς ολίγας ώρας όπου της έμενον ποτος άσθενής λοιπόν ήδύναντο ούτω να είναι δυσηρεστημένος; Ουδείς, διότι όλοι όσοι ήθελον ζητήη τίποτε, φανελλάς, κάλτσες ή ό,τι άλλο τὸ ελάμβανον άμέσως παρά της καλής αδελφής και μητρός Κυρίας Βαρουζάκη.

Ητο ή αντικατάστατίς ταύ. κ. Αρχία-

τρου Παπαδοπούλου βαρυπενθούντος διὰ την άπώλειαν του ύπολ. υίου του. Επίσης οι Κυρία Μάτσα, Πασπάτη, Δεληγεώργη κλπ. έκκμον κάλλιστα τὸ μέρος των από πρώις διατρέχουσαι όλους τούς θαλάμους του Νοσοκομείου, ιδίως του χειρουργείου και διδουσαι παντού χείρα βοηθείας, αλλάζουσαι τὰ δέματα των τραυμάτων και βοηθουσαι εις τὰς έγχειρήσεις. Πολλάκις δέ είδον αυτές να μεταφέρουν μόναι διὰ των χειρών των εις τούς θαλάμους κλινοφορεία με τραυματίας. Δέν θά λησμονήσωμεν δέ ποτέ τὰς πολλές περιποιήσεις των, τὰς κρέμας ριζόγαλα, γαούρτην, γλυκίσματα κτλ, τὰ όποια σχεδόν καθημερινώς μὰς διευμοίραζον εξ ιδίων των. Επίσης θά ένθυμούμεθα πάντοτε και τὰς πολλές και πατρικάς περιποιήσεις του Ιατρού κ. Κ. Αναγνωστοπούλου, όστις δέν ήννοεί ποτέ να μὰς δυσηρεστήση ή άφήση παραπονομένου. Έκάστην πρωίαν διερχόμενος του θαλάμου μὰς επεσκέπτετο και έσημειωνεν τίνος είχομεν άνάγκην, ώστε να μη μὰς λείπη τίποτε.

Οι αναρρωνύοντες τραυματίαι ελάμβανον άμέσως αναρρωτικήν άδειαν και άπήρχοντο εις τὰς οικογενείας των. Ούτω δέ μετ' ολίγον εκκενοούντο οι κλίνας και ήρχοντο άλλοι. Έγώ άφου υπέστην και την τρίτην άπορροφητικήν παρκεντήσιν και εκρίθην ικανός δι' έξοδον, έλαβα δίμηνον αναρρωτικήν άδειαν και ούτω εξήλθον του νοσοκομείου ευχαριστημένος, ύστερον από τόσου καιρού περιορισμού έν τοις νοσοκομείοις Θεσσαλονίκης και Αρσακείου Αθηνών, έγκατασταθείς παρά τοις οικείοις μου.

Μη δυνηθείς δέ εκ του τραυματισμού μου ν' ακολουθήσω την συνέχειαν της κατά των Βουλγάρων εκστρατείας μὰς μετά την μάχην του Κιλκίς, ως ή θεία βούλησις ώρισε, παύω την περιγραφήν των γεγονότων άτινα παρηκολούθησα, θέλει δέ συνεχίση ή «Φύσις» τὸ πέρας του πολέμου, δημοσιεύουσα τὰς άνακοινώσεις του Στρατηγείου έν ολίγοις.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

ΤΙ ΜΟΥ ΚΑΜΑΝΕ

Τί είναι τ' άγρια κύματα
π' άφρίζουνε και σπάνε
και με θυμό δολέντους
βράχους κρεμοχαλάνε.
Έμπρός στα μάτια σου τα δυό
που κύματα άφρισμένα
στα σωθηκά μου σιάζοννε
γ' τάχουν κρεμασμένα;

Ζάκυνθος

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΛΟΥΤΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Β. Χ. Λομίαν. Ἐπιστολή ἐλήφθη Ἀπαντήσαμεν. — **Α. Γ. Ἀγγελόκαστρον.** Χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Ἐγράψαμεν. — **Δ. Κ. Μασσαλίαν.** Συνδρομή σας ἐλήφθη εὐχαριστοῦμεν πολύ. — **Δ. Ν. Πάτρας.** Ζητούμενα τεύχη σας ἐστάλησαν. — **Π. Δ. Σῆρον.** Συνδρομαὶ ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν, γράφομεν. — **Π. Ρ. Ἀλεξάνδρειαν.** Χρήματα ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Φυλλάδια ἐστάλησαν εἰς νέον συνδρομητήν. — **Σ. Σ. Βάλλον.** Ἀναμένομεν ἐμβασιὰ σας. — **Δ. Β. Χίον.** Ἐλήφθησαν συνδρομαὶ εὐχαριστοῦμεν. Γράφομεν προσεχῶς. — **Ε. Κ. Πάτρας.** Τὸ δέμα ἐστάλη. Ἀναμένομεν τὰ ὑποσχεθέντα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

L'ANNÉE MONDIALE ILLUSTRÉE

Διευθυνεὺς Jules Martin

Παγκόσμιος ἐτήσια εἰκονογραφημένη ἐπιθεώρησις, ἐκδοθησομένη τέλος Ἰανουαρίου 1913, σχῆμ. 27X20, ἀριστοτεχνικῶς δεμένη. Σελίδες ἀνω τῶν 1000, πολυάριθμοι εἰκόνες, χάρται, σχέδια, πίνακες κ. τ. λ.

Συνεργαστὰ τῶν διαπρεπεστέρων καλῶν ἐν οἷς οἱ κ. κ. Δεσανέλ πρέσβης τῆς Βουλῆς, ὁ ναύαρχος πρόφρων ὑπουργὸς Ριενιέ, ὁ Ι. Κλαρετύ, ὁ Μιζιέρ, ὁ Λικάρ κ. τ. λ.

Ὅλοι αἱ πληροφορίες, στατιστικαί, ἐφευρέσεις, ἀνακαλύψεις, πρόοδοι, ἔργα, μεταρρυθμίσεις, ἐπίδημοι κινήσεις, πόλεμοι, ἐπεισόδια, ἐπαναστάσεις, πολιτικὴ κίνησις, κοινωνικὴ, οἰκονομικὴ, βιομηχανικὴ, ἐμπορικὴ, καλλιτεχνικὴ, κ.τ.λ. ζητήματα ἐκκλησιαστικὰ, γυναικεῖα, θυνέδρια διάφορα, ἀπεργίαι, ἀθλητισμός, ἀεροπλοῖα, περιηγήσεις, γεωγραφία, ἔορται, μονομαχίαι, καταστροφαί, δυστυχήματα, ἐγκλήματα, νεκρολογία κ.τ.λ.

Πάν ὅ,τι τέλος ἀνάγεται εἰς τὸν κινητήριον μηχανισμόν ἐκάστου Κράτους, περιλαμβάνεται ἐν αὐτῷ. Εἰδικῶς δε διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀφιερῶται ἰδίως ἕνα κεφάλαιον ἐκτάκτου ἐνδιαφέροντος κατ' ἐπισήμους πληροφορίας τῆς ἐν Παρισίοις Ἑλλην. Πρεσβείας.

Τιμῆται μόνον φρ. 14

Δεκταὶ ἐγγραφαὶ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Φύσεως».

ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΤΟΑ Μετὰ τὸν πανηγυρικὸν τόμον τῆς Δεκαπενταετηρίδος τῆς, νέον θρίαμβον τῆς ἐκδοτικῆς ἐν Ἑλλάδι προσεμαρξίει ἡ διεύθυνσις τῆς Π. Στοᾶς, διὰ τοῦ ἐκτυπούμενου 16ου τόμου, ἔστις ἀποτελούμενος ἐκ 500 καὶ πλέον σελίδων μετὰ 260 καλλιτεχνικωπῶν εἰκόνων, προώριστα νὰ ἐγκαινιάσῃ πρῶτα τὴν πρόδον καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς πνευματικῆς προόδου ἐν τῷ νέῳ πλέον σταδίῳ τῆς Νέας καὶ Μεγάλης Ἑλλάδος. Ποικιλία καὶ πλοῦτος ἀθρῶν ὄλων τῶν ἐξεχόντων καλῶν, ἔργα καὶ πίνακες τέχνης, μουσικαὶ συνθέσεις, ἐναρμονιζόμενα εἰς τὴν ὑπέροχον ἐκδοσιν ἣν ἀπεργάζεται μετὰ τῶν μόχθων τὸ δαιμόνιον καλλιτεχνικὸν πνεῦμα κ. Ἰ. Ἀρσένη μετὰ τοῦ ὀνηροῦ συναγωνιστοῦ του κ. Ραφαήλοβιτς, ὃ ἀποτελέσουν τὸν 16ον τόμον τῆς Ποικίλης Στοᾶς.

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ ὑποδείγματα διδασκαλίας τῆς φυτολογίας, κατὰ τὰς βιολογικὰς ἀρχάς, ἐν προσαρμογῇ πρὸς τὸν σχολικὸν κήπον. Ὁραῖος

τόμος ἐκ σελ. 352 εἰς μέγα ὄγεον ἐπὶ λαμπρῷ χάρτου μετὰ πολλῶν εἰκόνων.

Πωλεῖται ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἔρ. 4.40 καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἔρ. 5.

Εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἐστίας» Ἰωάν. Δ. Κολλάρου. Ἀθήνας.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ Φιλολογικῶν περιοδικῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Συνδρομὴ φρ. 10. Ρ. Ο. Β. 1146.

Προσεχῶς περατοῦται τὸ Ἔργον τοῦ **Λ. Μαβίλην**, τοῦ ἤρωος Κερκυραίου ποιητοῦ.

ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΠΑΝΟΡΑΜΑ Πλησιάζοντος νὰ τελειώσῃ, ἀποστέλλεται ταχυῶς παντὶ προασπέλλοντι φρ. 11. Ὅλοι αἱ πολεμικαὶ εἰκόνες ὑπάρχουν ἐν αὐτῷ.

ΦΩΤΟ-ΖΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΤΗΣ «ΦΥΣΕΩΣ»,

Κατασκευάζονται παντοῦ εἶδους ζιγκογραφαὶ (κλισιεκαὶ παντὸς μεγέθους εἰς μετρίας τιμὰς αὐθμερόν.

Κατασκευάζονται ὁμοίως κλισιε διὰ δελτάρια, ἐπιχειφαλλίδες ἐπὶ στολῶν, λογα-

ριασμῶν, φακέλων κτλ.

Ἐνοικιάζονται καὶ πωλοῦνται κλισιε μεταχειρισμένα διὰ περιοδικὰ φύλλα, συγγράμματα, Ἡμερολόγια, Ἐφημερίδας κτλ. εἰς συμφερούσας τιμὰς.

ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐν τοῖς ἡμετέροις γραφεῖοις εὐρίσκονται ὀλίγα ἔτι σώματα τοῦ «Πανοράματος» χρυσοδέτου, ἐν ᾧ περιέχονται καλλιτεχνικαὶ εἰκόνες τῶν Βασιλέων καὶ Πριγκίπων, ὑπουργῶν καὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ πλείστον πόλεων καὶ ὠραίων τοπειῶν πρὸς 12 φρ. Ἐπίσης τόμοι τῆς «Φύσεως» παρελθόντων ἐτῶν χρυσοδέτοι φρ. 15.

ΘΕΛΕΤΕ ΤΗΝ ΤΥΧΗΝ ΣΑΣ;

Ἀποστέλλοντες τὴν φωτογραφίαν σας, μὲ ἰδιόχειρον σημειώσιν τοῦ ὄνοματός σας, τῆς ἡλικίας σας, τοῦ ἐπαγγέλματός σας, τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς σας καὶ ἂν ἦσθε ἔγγαμος ἔχετε μετ' ὀλίγον ἀπάντησιν ἀκριβῶς περὶ τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντός σας. Διὰ τῆς ἐξετάσεως τῆς φυσιογνωμίας καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν οἰασθήποτε μορφῆς ἀποδεικνύται ἡ πορεία τοῦ βίου παντὸς ἀνθρώπου. Πᾶσα αἰτησις δέον νὰ συνοδεύεται μὲ μικρὰν ἀμοιβήν, 3—5 δρ. ἥτις χρησιμεύει δι' ἀγαθοεργῶν σκοπῶν. Ἡ ἀπάντησις ἐγγράφος.